

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej .. K 84—
za pol leta 42—
za četrt leta 21—
za en mesec 7—
Za izposojnino celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 15—
za izposojnino 20—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna pettivrsta (55 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 1-20
uradni razglas po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
»Prijavljaj oglas 50/8 mm K 4—
Poslano:
Enostopna pettivrsta K 3—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 325.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hrane.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7563.

Tabor v Sinči vesi.

Danes se vrši prvo veliko ljudsko zborovanje v svebodni Koroški. V Sinči vesi se bodo zbrali tisoči naših koroških bratov, ki so se stoprav oddahnili od stoletnega jarma. Iz ostale Slovenije bodo pohiteli vsi tisti, ki jim srce velevala, naj se gredo radovat prostosti z onim delom našega plemena, ki je doslej največ trpel. V Sinčo ves so dpotovali zastopniki naših političnih, kulturnih in telovadnih organizacij, na čelu jim ljubljanski škof, ta neustrašeni borec za pravice svojega ljudstva. Tabor v Sinči vesi se bo razvil v narodni praznik koroški, v praznik mlade svobode, ki smo jo dosegli, da je ne izgubimo nikoli več. To bo praznik osvobodilne slovenske besede, ki se je razlegla na Koroškem, da ne utihne na vekomaj ne.

Koroška zborovanja imajo svojo zgodovino. Vsakemu Korošču je še v živem spominu oni čas, ko je bil slovenski shod tvešana stvar, nevarna za sklicevalca in za onega, ki se je drznil vabiti odzvat. Oba sta se izpostavljala srdu nemških in nemškutarskih gorečnikov, preganjanju politične oblasti, meščanstvu bojkotu. Svoboda zborovanja je bila na Koroškem pravljica za otroke, ki so se ji odrasli smejali. Najprimernejši prostori za zborovališča so bila zasebna stanovanja in skrite

krčme, a še ta je bilo treba obdati s stražo in pripraviti na vse »slučajnosti«. To je bil čas, v katerem govornik, ko je odhajal na politično zborovanje, mnogokrat ni vedel, ali se bo vrnil zvečer s celo glavo domov, in tisti, ki je agitiral za shod, ni bil prepričan, da jutri ne bo stal pred hudo sodbo nemškega okrajnega glavarja. Bil je sramoten čas, ki je našemu ljudstvu na Koroškem jemal samozavest, mu vtepal pasjo ponižnost, ga skušal vzgojiti v čredo brez lastne volje in v narod strahopetcev.

Ta čas je za nami; tik pod Celovcem je nemški naval omagal. Z narodno svobodo je dobila slovenska Koroška tudi zborovalno svobodo, ki je narodnostnega boja cili in narodnega obstanka pogoj. A ko se bo osvobojeni del Koroške danes veselil te važne pridobitve, mu bo v živi zavesti tudi to, da je še mnogo Slovencev v koroških mejah in izven njih, ki tega dragocenega državljanskega blaga niso deležni. Njih misel bo pohitela tja, kjer se slovenska beseda še ne sme glasiti, in njih volja bo, pomoči tudi onim, ki so naše pomoči v bodočnosti potrebni.

V tem znamenju te Sinča ves, in tvoje zborovalce toplo pozdravljamo!

Vendar koncentracijska vlada?

LDU Belgrad, 14. avgusta. Kombinacija vlade med demokrati in socialisti je padla v vodo, zato ker so radikalci Davidovič sinoci izjavili, da so pri volji, razgovore nadaljevati. Oni da pogajanj niso prekinili. Kakor stvari sedaj stoje, bi bilo možno sestaviti zopet koncentracijsko vlado.

(Najnovejša poročila o krizi v notranjosti lista.)

Naša internacionala.

Naš čas bo imenovala zgodovina ono nemirno in veliko dobo, v kateri so dosegli narodnostni boji vrhunec svoje ljutosti. Toda iz krvavih revolucij, ki jih je videl svet, se vzdigujejo ljudstva, opremljena s popolno politično samostojnostjo in s tem je našlo, kakor kaže, to orjaško gibanje za Evropo svoj zaključek. Že danes stoe v ospredju povsem drugi čisto novi problemi, ki bodo odslej skoro izključno zanimali in podžigali človeštvo. Če more nastati v času propadanja nacionalizma

kje stremljenje po ustanovitvi nacionalnih cerkva, je to brez dvoma anahronizem. Ker se je pri nas mednarodna socialna demokracija začela zavzemati za misel narodne cerkve, hočemo pokazati, kako je to stremljenje ne le z verskega, temveč tudi s splošno človeškega stališča docela reakcionarno.

V prejšnjih časih so opravljali duhovniki poleg svojega verskega poklica tudi državne posle. Ker so bili duhovniki tedaj edini izobraženci v državi, je bilo to v interesu ljudstva seveda nujno. V teh časih je bilo umljivo, da so stremeli državni mogotci za ustanovitvijo nacionalnih cerkva, ki so jim dajale popolno oblast nad duhovništvom-uradništvom. Državni oblastniki so imeli tako v rokah orodje, da so izrabljali cerkvene ustanove in vero tudi v svoje politične namene. Vse, kar so podvzeli, je dobilo nekako versko posvečenje in nadnaravno sankcijo od strani odvisne nacionalne cerkve.

Zato pomenjajo zgodovinsko skoro vse narodnostne cerkve podjarmljenje verskih misli v dosego političnih in gospodarskih koristi vladajočih slojev. Zlorabljen narodna cerkev zamore postati v tem slučaju nevaren inštrument kapitalistične

ga izkoriščanja. Da se socialna demokracija pri nas za tako ustanovo more ogrevati, je skrajno čudno.

Priznati morajo vendar sami, da je mednarodna cerkev, ki spaja v sebi vse dežele in vse narode sveta, mnogo manj izpostavljena odvisnosti in izrabljanju po posamezni državi in njenih mogotcih, kakor cerkven organizem, ki je že po svojem bistvu naslonjen izključno na en narod in je vtesnjen v eno državo. Človek, ki je po svojem mišljenju protiven slehernemu izrabljanju duševnih vrednot v stvarne, gospodarske namene, mora nesodobno misel nacionalne cerkve odkloniti. Internacionalnost katoliške cerkve je zahteva socialnega mišljenja, je jamstvo in podpora vsem onim, ki se bore za gospodarsko in duševno osvobodjenje ljudstva.

So pa tudi drugi važni razlogi, ki govorijo proti narodni cerkvi. Vsak človek in tako tudi socialni demokratje vedo, da so n. pr. znanstvo, umetnost in filozofija za vse ljudi in vse dežele skupne. Resnica in lepota se ne more izpreminjati na mejah države. Največja nespamet bi bila, ko bi se našli ljudje, ki bi uvajali posebno državno resnico in državno lepoto v znanstveno in umetniško ustvarjanje. Vprašanja, ki nanje odgovarja vera in ki se dotikajo najglobljih problemov človeške narave in človeške usode, so za vse ljudi in za vse kraje enaka in je nespametno trditi, da se izpremene na državni meji. To mora priznati vsakdo in tako tudi socialni demokratje. Če je to res, potem mora dobiti vse, kar je vsem ljudem in vsem narodom skupno, tudi svoj skupni mednarodni izraz v mednarodni organizaciji.

To je sodobnikom tako jasno, da je ustanovitev nacionalne cerkve v moderni dobi naravnost nemogoča. Taka ustanovitev je možna le iz gospodarskih in političnih razlogov, ki niso z vero v nikakem stiku.

Internacionalnost je v našem času našlo, ki zmaguje svoje zmage naglo in brez pridržka. Znanost, trgovina, delavska stremjenja, pravo, skratka vse panoge človeškega dejanja in nehanja silijo k mednarodnemu izrazu svojega obstoja.

Internacionalnost katoliške cerkve se zlaaga z duhom in stremljenjem časa. To je njen temelj in njena bodočnost, tu leži vir njenih zmag in njene slave.

Poezija okupacije.

V Podgradu se je spremenila italijanska vojaška posadka. Par vojakov je odšlo, par novih je prišlo v zameno. Ob tej priliki je podal »izvanredni komisar za civilne zadeve« major Friderik Sammartino

prebivalstvu sledeči, do nebeskega firmamenta lepi proglas, ki ima toliko poezije v sebi, da se človek mora jokati.

Podgrad, dne 21. julija 1919.

Prebivalci občine Podgrad!

Beli strelci Regine so morali zapustiti Vaše hiše, ker imajo izpolniti druge dolžnosti.

Preživeli so oni nekaj dni med Vami, in prostodušna podoba njihovega poguma izraženega v neomadeževano čistost njihovih barv, bode ostala vtisnjena v Vaše oči in veseli odmev njihovih pesmi, na katere z ljubkostjo poljske cvetice nagajane na miloglasje studenca, osepnela in smehlja se je nagnila Vaša blagovščna duša.

V srcu, s spominom uničevalnega požara, ki je poglenil nekaj Vaših hiš, bodo ostala večna čustva hvalečnosti za strelce Regine.

Med Vami in z Vami so sedaj krepki strelci močne Novare. — Barve plononnega solca in čistega neba ne vidite prvič med Vami. Ko so se vrnili k Vam pešci Novare, mnogo Vaših src je vstrpalo od radosti za prijeten spomin dobrodošlosti in prisrčnosti, ki so oni svojedrasno pustili med Vami. — Ali se spominjate? Pešci Novare so bili prvi, katere ste spoznali in od kojih ste prvič umeli nepremagljivo čednost čudovitega italijanskega vojaka.

Pozdravite odhajajoče in spremito v Vaše hiše prišlece, ki so Vam prišli z novim senom, katerega od travnikov prevajate v Vaše senike, tudi oni so za vas dobri in koristni kakor seno.

Kr. izvanredni komisar

Major Friderik Sammartino.

O italijanski soldateski, tej »prostodušni podobi pristnega poguma izraženega v neomadeževano čistost« ima naše ljudstvo svoje misli. Taki dokumenti italijanske naivnosti in nezrelosti zmorejo dvigniti samozavest našega ljudstva kakor malokaj. Ta histerična poezija, o »strelcih močne Novare«, ki so dobri in koristni kakor seno«, vzbudi v naših gorskih pastirjih prepričanje, da so v primeri z Italijani sami Aristoteli.

Naprej — nazaj!

Že pred vojno je pozabljal svet nase, na stališče svoje duše in se zatapljal v zunanost.

Vojna je to delo nadaljevala. V pre mnogih je ubila vsako notranjost.

Maroderji na vsesvetnem bojišču nadaljujejo to delo, egoizem, mamonizem, hedonizem, da uničijo zadnje postojanke

LISTEK.

Izidor Cankar: S poti.

Ta knjiga je tako zelo aktualna in tako malo, kakor vsaka nova lepota: vsakdanjim skrbem za kruh in napredek ne pomeni nič, tistemu svetu pa, ki ga kakor sveto sporočilo spremljamo skozi stoletja, ki ga kakor dragoceno dedščino čuvamo razpada in trohnobe, svetu duševnosti in spoznanja, svetu lepote in ljubezni — pomeni vse.

Znabiti so bili kdaj časi, ko se je zdelo, da se »plod možganov, s krvjo napojenih«, da nadomestiti, da je ta namestek za razvoj človeštva koristnejši kakor prava vrednota, ker je cenejši, in da ga je dovoljeno proizvajati toliko, kolikor je potreba in kolikor pripušča proizvajalna sredstva. Devetnajsti vek se je nedvomno razvijal v tej smeri. Mrzlično napredujoča tehnika, industrializacija vse produkcije, posvetovanje je prometa — te sile so zagrabile tudi duševnega delavca in ga vrgle v veliko tekmo. Elefantiazno narasla izobrazba je izpodrinila kulturo, javno mnenje je zatrlo misel, vsa slutnost se je zrušila pod goloto dejstev, kapital je mrcvaril svobodo in tam, kjer je poprej snoval in ustvarjal človek, je divjal stroj.

Pod temi novimi pogoji je nastala duševnost, ki je bila pravi duševnosti za las

podobna. Lepota, kultura, okus, narava, stil in uživanje, nedotekljivost zasebnega življenja in osebna svoboda, ti praviri vsega življenja, so se zasuli in zažuboreli so novi viri, ki jim je bilo prav tako ime. »Zapirajte srca bolj od duri, zakaj goljufija hodi po svetu.« Ta duševnost, ki ji je zmisel in simbol napredek, se je v srednji Evropi najčisteje izobrazil pri Nemcih. Malo nadarjeni, a temeljiti Nemci je kakor vsikdar in povsod tudi v ta razvoj vpregel vse svoje moči in ga je čez devetnajsto stoletje vse do svetovne vojne pritriral do tiste katastrofe, ki smo ji bili vsi priče.

»O poznam te, konjederec, poznam tvoje mazilo. Vse svoje sile, dušne in telesne, naj skladno razvijem. Naj bom človek, ki ljubi, je in pije normalno, ki misli trezno, čuti pošteno, ravna pravično. Nečem tvojeja zdravila, zdravnik! Vem, da bom poginil za to boleznijo, pa jo ljubim, kakor mati otroka. Ljubim ta večni nemir, čustveno razdrapanost, ljubim glavobol in besede brez zveze, svoje vseslutnosti bi ne zamenjal za tvojo vsevednost. Ljubim ga, ki me tepe in zaničuje, in še bolj ljubim sebe, ko se tepem in zaničujem. Bolj sem srečen v tem boju, večnem uporu, in bolj zdrav kot zdravnik.«

ta odstavek v pričujoči knjigi in še ta:

»Ti se neprenehoma giblješ v ekstremih. Obup in titanska samozavest, ljube-

zen in sovraštvo, dvom in vseslutnost si podajajo roke v tvojem srcu — in še ta:

»Neskončno samozadovoljnost vidim v teh dobro premišljenih frazah, ki teko, kakor bi bile neposredne; iz teh ostrih besed gledajo njegove lepe rjave oči in mi pravijo: Saj imam moč besede, ali ne?« —

ti odstavi so nekak prerez skozi duševnost, ki si je sama pisala svojo kritiko, ki je nasprotnika pobijala s sredstvi, posnetimi iz trgovstva, kakor z monopolom, trustom, bojkotom, ki je naposled zavzela nekak predstaviteljsko stališče, čigar nevarna znamenja pa so vendar marsikomu vzbujala pomisleke. Mi Slovenci smo vzdržema stali pod pritiskom te nemške mentalnosti. Z industrializacijo naših podjetij, z nemškim denarjem, z nemškim narodnim pionirjem je tudi ona preko Alp nasilno prodirala proti morju.

V enem največjih kulturnih središč srednje Evrope so ta dejstva rodila pamfletista svetovnega stila. Samodržcem duševne produkcije je na lastni nji vrasla šiba. Na Dunaju je žid Karl Kraus, ta »kepa živcev«, z ostro lučjo posvetil pod krinko javnega mnenja, razgalil kulturno laž in potvaro in z bičem v roki oznanil vero, da treba vse do tal podreti, če naj se resničnim duševnim vrednotam postavijo novi domovi. Z neobičajno čistostjo značaja je ta cinik zdravil kugo s tem, da je moril bolnike

Pri nas se je mogel takega dela lotiti le tisti strastni duševnik, ki sijajno obsedenim zagovornikom lepote tvori osebnost Izidorja Cankarja. Znabiti je Izidor Cankar v svojih popisih in razmišljanjih o upodabljanju umetnosti, v svojih aforističnih kritikah in prigodnih polemikah, raztresenih po »Dom in Svetu« in dnevnem časopisu, čistejši. V pričujoči knjigi se le malokdaj izpove naravnost in odkrito:

»Kaj ne veš, da je treba tej leni masi inteligence, ki ji je vsaka lastna misel tako mrzka, najprej zvesti vse pojme, zbežati jo do popolne negotovosti, ubiti v njej kali javnega mnenja? Ko ne bo v teh gnilih možganih nobene misli več, bodo začeli na novo misliti.«

Le malokdaj se mu užge plamen v očeh:

»Vse je razbito, vse mišljenje razdejavno. Kakor tatovi se plazite mimo prvotnih vprašanj, mimo praproblemov in iščete v smrdljivih zakotjih novih. Najhuje je to, da to strokovnjaštvo od dne do dne bolj spoštujemo, da ste nas okužili s spoštovanjem; če bi imel toliko energije, da bi se lotil kakega vprašanja, bi ga, menim, tudi sam toliko časa tesal in pilil, da razpade v prah, kakor delate vi.«

In na enem samem mestu pravi neposredno:

»Za naš slabotni in do mozda pokvarjeni čas ni nič bolj značilno, da toliko go-

spiritualizma. In kakšen bo konec, ako se to zgodi? Samo eden, strašen, ona katastrofa, ko razljučena materija požre vse svoje otroke.

Ali se svet zaveda te nevarnosti? In če se je zaveda, ali išče leka, kako najti pot iz zunanosti v notranost, iz sveta v kraljestvo duše? Ali tudi čuti v sebi dovolj moči, da hodi to pot?

Naša mladina je na ta vprašanja odgovorila te dni z odločnim »da«. Misel, da preporod človeštva pomenja preporod posameznika, ta misel, ki se je nekako boječe oglašala tu pa tam, je na skupščini naše mladine stopila pogumno na plan. Akademiki so izvajali, da je v gospodarskem, socialnem življenju poleg drugih regulatorjev nazadnje vendar najmočnejši faktor: duša, krščanski orientirana duša. Socializirati svet se pravi socializirati duše. Akademiki so poudarjali, da pravo pot med nacionalizmom in internacionalizmom more najti le oni, ki ga vodi smernice poglobljenega krščanstva. Krščanska miselnost je edina rešilna deska človeštvu v poplavi sveta. Reforma človeštva zahteva reformo duše, reforma duše pa zahteva krščanstva, čistega, doslednega krščanstva.

Veselim se teh barv naše mladine. Ohraniti, utrditi, še bolj razpresti hočemo svoje organizacije. Vodovodi te organizacije naj segajo vsepovsod, v vsako krščansko hišo; žično omrežje te organizacije naj veže vsakoga, ki je dobre volje. Mladina pa poskrbi, da bo tudi naprej plula po teh vodotočih studenčina krščanske miselnosti in tekal po žicah tok nesebične požrtvovalnosti.

Tako nam mladina, ki hoče naprej, kliče nazaj, in ta nazaj pomenja močan korak naprej, k napredku, rešitvi in končni zmagi.

Veselim se te mladine, čestitamo ji in se ji zahvaljujemo!

K valutnemu vprašanju.

V nedeljski številki »Slovenca« smo čitali nekaj samozagovor finančnega ministra Ninčiča glede njegove finančne politike s posebnim ozirom na valutno vprašanje. Kdor čita ta zagovor in resno premisli dejansko gospodarsko stanje v naši državi, temu se nehote vsili sodba: ta zagovor ni posrečen. Niti na en očitek, ki mu se podtika, ni Ninčič stvarno in zadovoljujoče odgovoril, akoravno zavija vse v lepo obliko.

Nam tu ne gre ne za radikalce, ne za demokrate, gre za stvar samo, ker zadeva je važna, zelo važna. Vsak od nas, pa naj bo uradnik, delavec ali kmet, je tu interresiran.

Ninčič skuša v svojem zagovoru zavrniti predvsem očitek o nepravilnem žigosanju. Kak namen je imelo žigosanje? Danes mi tega ne vemo. Namen bi moral biti predvsem ustvarjenje naše jugoslovanske krome. Čehi so poizkusili priti do svoje nacionalne krome na ta način, da so zamenjali kronske novčance s posebnimi znamkami, Nemška Avstrija s tem, da je zalogo novčanic, ki jih je imela avstro-ogrska banka dala žigosati z enotnim žigom in potem jih zamenjala z onimi, ki so bile v prometu. Pri nas se je žigosalo vse vprek z žigi z vsem mogočim besedilom.

Čehi so uvedli istočasno z zaznamovanjem nekako oddajo premoženja, sicer na ta način, da so potegnili polovico novčanic iz prometa. Niti Čehi, niti mi pa nismo prišli do svojega nacionalnega denarja. Ninčič se zagovarja danes s tem, da grozi Čehom iz inozemstva velika nevarnost, češ, da naprti inozemstvo lahko češki republikli

ves oni denar, ki je zaznamovan z znamkami, kot državni dolg. Ta zagovor je plitev, ker inozemstvo lahko tudi nam naprti vse one novčance kot državni dolg, ki so žigosane z žigi: Retour, es wird nicht angenommen, geme Damen suchen do onih Nağı falva itd. Nevarnost za nas je mnogo večja, ker je pri nas mnogo različnih žigov, katerih pravilnosti ni mogoče kontrolirati.

V slučaju, da smo hoteli z žigosanjem priti do svoje nacionalne krome, tedaj vidimo, da se je hotelo priti do tega cilja na zelo diletantski način. Žigosanje ravnotako kot zaznamovanje po češkem sistemu lahko obvaruje ozir. nacionalizira novčance za kratek rok, mesec ali dva, ne pa za daljši rok, ker se žig in znamka kmalu ponaredi.

Mogoče, da finančno ministrstvo ni imelo namena krono nacionalizirati, ampak je hotelo le sešteti, koliko kronske bankovce je v prometu v naši državi. Ako se je hotelo to doseči, je bil cilj gotovo dosežen. S tem seštevanjem oziroma konstatiranjem, koliko bankovcev je v prometu, nismo prišli niti za pol koraka bližje k rešitvi valutnega vprašanja, ker seštevane bankovcev za rešitev tega vprašanja pomeni isto, kot ljudsko štetje za rešitev socialnega vprašanja.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti tudi na »političen moment« ki ga navaja Ninčič v svojem zagovoru. Iz tega vidika je imelo žigosanje za cilj, da pomiri duhove.

Naše jugoslovanske valute nimamo. Nimamo je zato, ker finančno ministrstvo ni vedelo, kaj hoče. Naredilo je nekaj, samo da se je nekaj naredilo. Žigosanje bi bilo lahko mnogo pametnejše in enotnejše, če bi žigosali samo davčni uradi. To bi se pač lahko doseglo. Za tako enotno žigosanje kot v Nemški Avstriji, so bile pač tehnične ovire. Nepravilno žigosanje pa ni glavni vzrok, da nimamo svoje valute. Način žigosanja je bil sicer nepravilen, ali vseeno bi lahko prišli do nacionalne valute, če bi temu koraku sledili drugi ne manj odločni koraki. Predvsem bi se morala zamenjati krona z novimi novčanicami, ki bi bile naše in se ne bi mogle ponarejevati. Da se to ni zgodilo, temu so nekoliko krive tehnične ovire, ki bi se dale vseeno pri dobri volji premagati. Lahko bi prišli prej do svojih novčanic, vsaj prej, kot pridemo tako. Ni verjetno, da dobimo svoje novčance niti za obletnico ustanovitve naše države. Obljube ostajajo obljube, v tem in drugih vprašanjih.

Na svetovnih tržiščih naša valuta še ne obstoji in zaradi tega imamo vsak dan na milijone škode. Naša trgovina z inozemstvom je otežkočena; da se pa naše gospodarstvo vsaj nekoliko uredi, nam je potrebna kmalu naša jugoslovanska valuta.

Kako priti do te? Zamenjati je treba krome bivše avstro-ogrske monarhije zalogstnega spomina in dinarje kraljevine Srbije z novimi novčanicami in to kmalu. Kako misli finančno ministrstvo to storiti? G. Ninčič je rekel, da bo novih novčanic za okoli tri milijarde. Samoobsebi je umevno, da bi se vzel srbski dinar »al pari« iz prometa. Teh dinarjev je v prometu vsaj za 600 milijonov. Za zamenjavo kron ostane tedaj približno dve in pol milijardi. Ker je v naši državi najmanj za 7 do 8 milijard kronske bankovcev, bi se zamenjale krome v najboljšem slučaju za te v razmerju 1 : 3. Posestniki kronske novčanic bi tu mnogo izgubili.

Širši krogi našega ljudstva se interesi- rajo ravno za to vprašanje, za kakšen odstotek se bo vzela krona iz prometa. Za uradniške in one sloje, ki žive le od zaslužka in tudi s tem ne izhajajo, je pač vseeno ali se vzame »al pari« ali 1 : 10, samo če v isti meri padejo tudi cene. Za

male ljudi pa, (služkinje itd.) ki so imeli pred vojno male prihranke, pa to ni vseeno. Krivično bi bilo, da bi ti ljudje, ki so trpeli in hranili celo svoje življenje in si prihranili mogoče kakih 1000 K, dobrih predvojnih kron, in zgostili v te svojo energijo, vso svojo mlado kri, vse izgubili. Ti ljudje morajo priti do svojega denarja, na račun onih, ki so si v vojski nakupili velika imetja in velike kapitale.

Vprašanje je, kako naj se vzame iz prometa srbski dinar. Med vojno je bil srbski dinar zajamčen z 88 % francoskega franka. Danes nima zunanje vrednosti, ker se na svetovnih tržiščih ne notira. Pri nas ima uradni kurz 1 : 3, kar pa ne odgovarja resničnemu stanju. Vrednost dinarja je razvidna iz cen, ki vladajo v Srbiji in ki so vsaj za 50 % višje kot pri nas v Sloveniji. Za en dinar se dobi v Srbiji približno isto, kar v Ljubljani za 1 K 50 vin. Notranja vrednost dinarja je tedaj le 1 K 50 vin. ali 2 dinarja 3 K. Resnična vrednost dinarja nam ni znana, ker ne vemo, kako kritje ima. Vse one številke, ki nam jih navajajo, so zelo malo verjetne in naloga naših poslancev je, da odkrijejo tudi to skrivnost. Zdi se, da dinar nima mnogo večje vrednosti kot krona.

Valutno vprašanje naj reši narodno predstavništvo, seveda v sporazumu s finančniki, ne pa samo s temi, ampak tudi z zastopniki onih, katerim grozi rešitev valute, da izgube vse trud svojih žuljev cellega življenja. To bo tudi v interesu države same, ker ne bo imela skrbeti za toliko ti-sočev služkinj in drugih malih ljudi.

Ostane vprašanje, kako rešiti valutno vprašanje. Krone in dinarji naj kmalu izginejo iz prometa. Prvo naj izgine dinar, in sicer na ta način, da pokupi država za krome vse dinarje po notranjem kurzu, ali pa po resnični vrednosti, ki naj se nepristransko določi. Krone pa naj se potem izmenjajo »al pari« za jugoslovanske novčance. Ker bo na ta način zelo mnogo novčanic v prometu jih bo potreba vzeti velik odstotek iz prometa. To naj se zgodi na ta način, da se uvede davek na vojne dobičke. Ugotoviti se mora predvojno premoženje vsakega posameznika in vsak naj ima danes svoje predvojno premoženje manj nekaj odstotkov, ker je mnogo narodnega premoženja za časa vojske propadlo. Gotovo je, da bomo mi z vojnim davkom potegnili iz prometa zelo mnogo, gotovo vsaj 75 % novčanic.

Za kritje valute se svetuje od nekat-rih strani uvesti oddajo premoženja. Iz gospodarskih ozirov to ni pametno, ker bi s tem porabili našo poslednjo rezervo, ki jo pa moramo čuvati kot skrajnje sredstvo za ureditev naših gospodarskih razmer. Mi ne vemo še, kakšna bremena nam bodo naložili naši »prijatelji in zavezniki« v Parizu, za katere smo prelivali svojo kri v Dobružji, na Dobrem polju, Kozjaku in drugod.

Za ureditev naših gospodarskih raz-mer ni samo rešitev valute odločujočega pomena, paziti moramo, da bomo vodili tudi pametno tarifno in carinsko politiko. Prometne zveze morajo brezhibno funkcionirati; edino pametna gospodarska politika nas bo rešila iz te zagate. R.

Slovenci in židje.

To je naslov brošurice, ki v njej hrvatski židje prosijo, naj jim Slovenija ne zapira svojih mej. Saj je usoda židov tako tesno spojena z usodo Slovencev. »Od pamtveka so živeli židje mirno v svobodni, srečni Sloveniji, bavili so se z roko delstvom, poljedelstvom in trgovino, imeli svoje šole, svoje sodnije.« Nemci, ki

so zavladali nad Slovenci, so izgnali žide s slovenske zemlje. Ko se je pred 100 leti slovenski narod prebudil, se je zavzel tudi za svoje »sotrpine« žide. Sam Prešeren je opeval »Judovsko dekle« in Aškerc, »morda še silnejši in večji pesnik od Prešerna, je poveljeval Ahasvera ob grmadi.« »Zdaj je zasijala svoboda na Slovenijo. Slovenski kmet, slovenski intelektualci govori v svojem jeziku, živi svoje življenje, v cerkvi vladajo narodni škofje in duhovniki, po deželi narodni uradniki. Samo mi židje nimamo pravic v Sloveniji! A tudi za naš narod zasine dan svobode!« Slovenci, ne bojte se nas! Ne bojte se nas! Ne bojte se, da vam osvojimo gospodarske pozicije! »Mi spoštujemo jezik, prosveto in stremjenje naroda, s katerim in med katerim živimo. Ne zahtevamo privilegijev za poedince, ne iščemo odlikovanj ne bogastva za poedince, ampak le enakopravnost z ostalimi državljani naše kraljevine. Današnji glasovi slovenskega časopisa, iz katerega nam židom malodane dnevno udarja v obraz dihi mrznje, ne sme biti zadnja beseda v odnošajih med Slovenci in židi. Židje se bodo v Sloveniji priljubili slovenskemu narodu, bodo državljani kraljevine SHS, sinovi Slovenije, toda židje. Blagostanje vlada ondi, kjer so židje, a kjer jih ni, gospoduje beda.« S takimi prošnjami in obljubami se hočejo židje vtihotapiti k nam. Kdo se ob tej vsiljivosti ne spomni basni: Jež in lisica?

Dozdaj smo bili, hvala Bogu, obvarovani teh izkoriščevalcev človeštva. Po statistiki l. 1910. jih je bilo na Slovenskem 146, od teh 116 v Ljubljani. In vendar se zdaj živo čutimo njihovo težo. Kako usodno bi bile posledice, če bi se jim res posrečilo, zajesti se v naš življ. O gospodarski strani ni da bi govorili. Početniki modernega kapitalizma, skozi stoletja skoro edini finančniki in trgovci, bi naše komaj se porajajoče narodno gospodarstvo v kalju zadušili. Vodstvu židov na denarnem trgu bi kmalu sledila vodilna vloga v našem tisku. Statistika po drugih državah kaže, kako prehaja časopisje čedalje bolj v roke židov, po nekod je postalo sploh njihov monopol. Vse velike brzojavne agature, najvažnejši faktor pri časopisju, so v rokah židov; omenimo le znanega Reuterja, ki oskrbuje s poročili 50.000 listov. Največji listi so v rokah židov. Slovstveni zgodovinar Bartel pravi: »Dve tretjini, če ne tri četrtine vseh listov in časopisov v Nemčiji so židovske.« Na Ogrskem sploh skoro ni drugega časopisja ko židovsko. Enako močno je židovstvo med lastniki, voditelji, uradniki in sotrudniki angleških in ameriških listov. Židovstvo tvori kliko, ki obvladuje največji del časopisja in po njem javno mnenje.

S svojim kapitalom in časopišem zastrupljajo židje moralo. »Ali kupčujem z obleko ali z južnim sadjem ali z dekleti, to sodnije nič ne briga,« je rekel neki krakovski žid. In žid Neuda se je izrazil: »Z moralo ne bomo gradili železnic.« Brez ozirov na moralo služijo le odevstvu in izsesavanju. Kako ta židovski duh korumpira tudi krščanske kroge, doživljamo ravno kar. Nacionalni ekonomski tožijo, da je socialno vprašanje sedanosti židovsko vprašanje. Le če zadušimo židovskega duha, smemo upati na zboljšanje socialnih razmer. — Po svojem tisku širijo židje tudi v zasebnem življenju nemoralo. Niso li židje zvečine pisatelji nemoralnih knjig, fabrikanti nesramnih slik in lascivnih »umetnin« in glavni agenti kupčije z dekleti? — S svojim materialističnim mišljenjem, ki nima zmisla ne za ver-

norci o umetnosti, kot je značilno za umetnost, da se v tem pokvarjenem času krepko razvija kakor v posebno ugodnem elementu.

Z jezikom, ki ga ljubi nad vse in ki je zavoljo te ljubezni popolnoma njegov, s čistostjo mišljenja, ki mu je prirojena, in z nepodkupno sodbo v umetnostnih rečeh, ki mu je tudi najgrše roko delstvo ni moglo vzeti, Izidor Cankar rešuje ta problem po svoje.

Peščica ljudi vseh narodnosti je postavljena pred spomenike klasične umetnosti zato, da bi se izkazalo, da jih ni vredna. Slede popisi pokrajin tako intimne lepote, dialogi med osebam, ki se prvič vidijo, tako izbrušeni izpovedi tak prvotnega, neposrednega spoznanja, da se to nesoglasje dojmi tem boleštnije. Trenutki so zagrabljeni v tej knjigi, ko se ti zdi, da kakor popotnik v poglavju »Lago di Como« sedi na ladji, stroj zažvižga, mesto se jame neopazno sukati pred teboj in ostane nekje z ljudmi in s težaki in hišami in kavarnami... in naenkrat občutiš vse božje stvarstvo, kakor ga nisi občutil še nikoli.

Tisti Slovenci pa, ki jih daljine in bližje duševno ozadje te knjige kaj malo briga, tisti Slovenci pa v Cankarjevi Italiji dožive svojo domačo literaturo in svojo Ljubljano, kakor jih še niso doživeli doma. Slovenski literatije so zbrani pod Julijinim

balkonom in ugrabijo, kako je Romeo prišel gor. Profesor popisuje Ljubljano — toda berite sami! Kakor iz vseh najboljših slovenskih knjig zveni tudi iz te domotožje po vsem, kar je slovenskega, skozi jezo in humor domotožje po ljudeh, po deželi in nje bornih vaških Atenah.

Stanko Majcen.

Dr. — m —:

Drugi kulturni jezik na naših srednjih šolah.

(Še nekaj opazk o novem učnem načrtu.)

Po novem učnem načrtu za srednje šole, s katerim se je 2. in 4. avgusta bavilo proforsko društvo, naj bi se izmed jezikov v prvem razredu vseh srednješolskih tipov temeljito podučeval samo narodni jezik, slovensčina, ozir. srbohrvaščina. Z drugimi jeziki, klasičnimi in modernimi, naj bi se pozneje pričelo. Pri posvetovanju zastopnikov proforskega društva — poleg odbora je bilo navzočih tudi mnogo drugih članov različnih strok — je prevladovalo mnenje, da je treba že v prvem razredu gimnazije začeti še z drugim kulturnim jezikom. Zakaj nobenega dvoma ni, da je izobražencu iz malega naroda, kakor smo mi, potreben vsaj še eden kulturni jezik, ki ga

mora tako obvladati, da pozna kulturo dotičnega naroda. Toda — pravijo — Wilson govori samo angleški, pa je menda dovolj izobražen. Wilsonu pač ni treba še drugega kulturnega jezika, velika angleška in ameriška kultura mu pač zadostja. Drugače je pri nas, ki smo majhni in na vseh straneh svoje domovine odvisni od sosedov. Vprašanje je: katerega jezika poleg slovensčine in srbohrvaščine naj se naša mladina v srednji šoli temeljito uči?

Vpoštev pride francoščina, italijanščina in nemščina. Vsak izmed teh jezikov ima tehtne razloge za-se. — Francoščina je svetovni jezik, jezik mednarodnega diplomatskega občevarja, posoda bogatih literarnih zakladov, jezik finega okusa in francoske duhovitosti. Francoska literatura je za vse narode šola umetnosti in estetike. Francoski jezik in francoske literarne struje so silno vplivale na druge narode, zlasti na Nemce in tako posredno pa tudi naravnost na naš literarni jezik in na naše leposlovje. Prosvetni odbor v Belgradu, ki je sestavljal novi učni načrt, je določil francoščino kot obilgatni učni predmet za celo državo in del profesorjev je bil za francoščino.

Toda če pogledamo stvar konkretno in praktično, bomo uvideli, da je stvar zelo riskantna in težko izpeljiva. Prvič: Moderni jezik ima predvsem praktičen

namen, da ga govorim, kadar ga rabim. Ali bomo res v naši državi že v prvih letih tako zelo rabili francoščino? Bolj kot nemščino? Mislim, da ne. — Drugič: Moderni jezik rabijo naši visokošolci v študijske svrhe, naši znanstveniki v znanstvene. Ali nam je francoska znanstvena literatura tako dostopna, kakor nemška? Ali nismo pri vsaki stroki navezani na nemško literaturo? Nemške knjige so nam veliko bližje in neprimerno lažje dostopne nego francoske. Le pogledajte po naših knjižnicah, za vsako stroko samo nemška delal! Ali bomo nemške knjige sežgali in jih nadomestili s francoskimi? Mnogo naših visokošolcev bo še naprej študiral v Gradcu in na Dunaju (medicina, eksportna akademija), a kako brez znanja nemščine? — Tretjič: Vsa naša kultura, tudi umska, znanstvo in leposlovje, je bila doslej odvisna od nemške. Je-li bilo to dobro za nas, ali ne, to je drugo vprašanje; to je dejstvo in s tem dejstvom moramo še računati. Kar je bilo dosedaj v zvezi, se ne da mahoma s silo pretrgati. Da se bomo od nemške kulture osamosvojili, je gotovo in prav je, da se. A je li potrebno in koristno, da naravnemu razvoju delamo silo, je drugo vprašanje. Naše dosedanje kulture brez nemščine ne moremo umeti. — Četrtrič: Gotovo je, da bodo obmejni kraji naše države na Ko-roškem in Štajerskem nujno potrebovali

ske, ne narodne, ne za estetske vrednote, ne za človekoljubne, ne za vzgojne sile, mora židovstvo narodu, v katerega se zarije, uropati ves višji polet.

S kapitalom in tiskom si židje osvoje vodstvo vsega javnega življenja, osobito političnega. Država, ki je v svojem kreditu odvisna od židovskih bank, je v svoji politiki, zlasti zunanji in gospodarski, zaslužena židovskemu časopisju. In v politiki so židje negativen element.

Po pravici toži Chamberlain: »Naše vlade, naša justica, naša veda, naša slovnost, naša umetnost — skoro vsi življenjski pojavi so postali sužnji žida. Iz idealnih nagibov mu je Evropejec v prijateljsstvu odprl vrata. Kakor sovražnik je planil žid skozi nje, si osvojil vse pozicije in zasadil v razpoke naše nravi zastavo svojega večno tujega bitja.«

Nemška narodna skupščina.

LDU Nauen, 13. avg. (Brezžično.) — Zbornica sprejme v drugem čitanju brez posebne debate predlogo glede davka na užigala in na igralne karte in preide k prvemu čitanju starih velikih davčnih zakonov, namreč o davku na prodajo, o darovanju za najnujnejše državne potrebe, o državnih dajatvah in o okrepitevi rednih državnih dohodkov. Tajnik za finance Erzberger utemeljuje v široko zasnovanem govoru predloge in izvaja med drugim:

Zbornica in nemški narod imata pravico zvedeti naš pravi finančni položaj. Na vsak način moramo doseči ravnotežje med izdatki in dohodki, toliko v velikem, kolikor v malem. Odreči se moramo marsičemu, na kar smo se navadili. Davčni sistem moramo znova postaviti in ga zasnovati na široki podlagi. Breme na je treba enakomerno razdeliti, zakaj le na ta način je mogoče, da se Nemčija ohrani pred najtežjo nesrečo, državnim polomom, ki bi bil pri nas ne samo državni polom, marveč hkrati tudi narodni polom. — Dve vprašanji se morata predvsem rešiti: nabaviti si moramo nemško trgovinsko mornarico in inozemskim Nemcem moramo pomagati z obsežnimi predujmi. Država mora dobiti 25 milijard novih davkov. Ta vsota je bila največja, ki jo je eno vojno leto dalo kot vojno posojilo. To vsoto pa mora sedaj ljudsko leto dajati na davkih. Ako pride do državnega bankrota, sta uničeni dve tretjini vsega zasebnega premoženja in ves gospodarski stroj bi se ustavil in nemški narod bi moral stradati. Povsod na svetu se je splošna vrednost zelo izpremenila. Povsod zahteva delo večjega, pravičnejšega plačila. Svetovna revolucija cen se izvršuje z močnimi streslaji. Povsod opažamo željo po združitvi narodov. Prava zveza narodov je tudi želja delavne Nemčije. (Živahno pritrdjevanje.) V finančno-političnem pogledu vojna še vedno ni zaključena; še vedno plačujemo velike vojne potrebščine, poleg tega pa ogromne stroške za demobilizacijo in za odškodnino doma. 1. oktobra najkasneje moram predložiti redni državni proračun. Z mirovno pogodbo smo prevzeli velike obveznosti, katere moramo izpolnjevati z najboljšo voljo. Delati bo treba, privilegijev Nemčija ne sme več poznati. Ako ne bomo delali bolj kot pred vojno, je vsak trud za rešitev domovine zastonj.

Najprvo je treba odplačati viseči dolg ali ga vsaj zmanjšati. Ko je znašal približno eno milijardo, je že povzročal veliko skrb. Danes je 76 milijard visečega dolga. Vsako povečanje te vsote moramo izključiti. Torej moramo misliti edinole na nove dohodke. Vsak dan, ki ga izgubimo

z zavlačevanjem vpeljave davka na dedščino, izgubimo dva milijona. Pričakujemo precejšnjih dohodkov iz vojne dajatve in iz davka na prirastek, kakor tudi iz darovanja za najnujnejše državne potrebe. Prisilna posojila moramo na vsak način opustiti. Videli bomo kmalu, kdaj bomo lahko najeli prosto posojilo ali posojilo v obliki srečk. 76 milijard visečega dolga mi povzroča več skrbi, kot 90 milijard vojnega posojila; zakaj vojnega posojila mi ne more nihče odpovedati, zadostuje, da plačujem obresti. Obstaja pa velika nevarnost, da bodo prebivalci jeli dvigati svoj denar v bankah in hranilnicah, čim pride naše gospodarsko življenje v pravi tiri. V tem primeru nam ne bi ostalo drugega, kot da državna tiskarna noč in dan dela na izdelavi novih bankovcev. Tedaj pa ne bi bil več daleč trenotek, ko bi bila marka vredna morda le 10 pfenigov. Gledati moramo tudi, da se nam ne odtegne kapital. Žal so prišla na dan dejstva, da so se gotovi elementi organizirali, da se sistematično odtegnajo obdavčenju. Vsled ukrepov, ki jih nameravamo uvesti zoper odtegnitev obdavčenju, se vrednost naših bankovcev, ki se nahajajo v inozemstvu, ne bo zmanjšala. Vsekakor bodo ukrepi na tem polju zelo strogi; toda popustljivosti ne smemo poznati. Doslej v drugem čitanju sprejeti davčni zakoni in davek na dedščino, ki pride sedaj na vrsto, bodo znašali približno 8 milijard mark. Rabimo pa 25 milijard mark. Da dosežemo to vsoto, bomo uporabili dohodek iz darovanja za najnujnejše državne potrebe, iz davka na prodaje in iz velikega državnega dohodninskega davka. Pa tudi vse to še ne bo zadostovalo. Iskati moramo novih virov. Pojavili so se pomisleki, da se utegne ententa polastiti teh novih dohodkov. Toda po mirovni pogodbi je ententa z okvirno noto izgubila pravico, zaseči nemške dohodke. Ako pa bi kljub jasnim določbam in v protislovju s svojo lastno noto hotela poizkusiti kaj takega, potem bi bil to neznošen poseg v suverenost nemške države. Na ta način bi se seveda mogla polastiti vsakega davka, ki bi ga mi sklenili. Toda to bi bilo proti njenim lastnim gospodarskim interesom. Poleg tega pa bi državna vlada stopila 30. septembra pred narodno skupščino in jo prosila za pooblastila, da ne izvede darovanja za najnujnejše državne potrebščine. Ententa bo dobila poplačane vse svoje zahteve v poljubni obliki; ali s papirjem ne bo mogla graditi cest v severni Franciji. Za to rabi nemško delo.

Iz Madžarske.

Nadvojvoda Jožef stremi po kroni.

LDU Berlin, 14. avg. (DKU) »Vossische Zeitung« poroča iz Luga: »Corriere della Sera« nadaljuje s svojim razmotrivanjem o državnem preobratu na Ogrskem, ki ga označuje kot nevarno za Italijo, ker se mora smatrati, da nadvojvoda Jožef ne stremi samo po ogrski kraljevski kroni, temveč tudi po vzpostavitvi avstro-ogrske monarhije. Ako bi se to stremljenje nadvojvoda Jožefa uresničilo, bi bila Italija oškodovana za uspehe svoje zmage, ker bi nastala nova iredenta in bi novo nastala država poizkušala, da se razširi.

Reakcija raste.

LDU Dunaj, 13. avg. (ČTU.) — »Neuer Tag« poroča iz Budimpešte: Reakcija raste od ure do ure. Vsi oni, ki so sodelovali pri vladi svetov, čeprav le v nepolitčnih funkcijah, so odstavljeni. Mesto je obkoljeno po vojaki, tako da je le malo politikov pobegnilo iz Budimpešte.

piše nego se izgovarja in zopet nareče? Ali ne bo učenje francoščine v I. razredu mnogo težje, nego je bilo učenje latinščine? Mladini hoče učenje olajšati, a ga boste s francoščino otežkočili. Nasprotno pa je učenje francoščine učencu, ki se je vsaj dve leti učil latinščine, res veselje in užitek. Na podlagi latinščine umeva že tretješolec francoščino genetično, na podlagi jezikoslovnih pravil, kar mu učenje olajša in osladi. Brez latinščine ni pravega historičnega poznanja francoščine.

V prvem razredu torej nikakor ne kaže začenjati s francoščino. Pač pa se lahko začne z nemščino. Na gimnazijah, kjer bi se sprejela francoščina, naj bi se začenjala šele v III. razredu, latinščina pa vsaj v II.

Poleg nemščine in francoščine bi prišla v jugozahodnih krajih naše države še italijanščina v poštev. Gotovo je, da moramo znati jezik svojih lakomnih sosedov. Ž njimi bomo v zvezi, ž njimi bomo imeli vedno opraviti.

Z ozirom na ta izvajanja opredelujem svoje stališče nasproti novemu učnemu načrtu, v kolikor se tiče jezikovnega dela in splošne reforme tako-le:

1. Že v I. razredu srednje šole naj se poučuje poleg narodnega jezika še en moderni jezik.

Za monarhijo!

LDU Budimpešta, 12. avg. (ČTU) 2e popolno ministrstvo Lovaszy se je v zadnjem trenutku razbilo iz doslej še nepojasnjenih vzrokov. Lovaszy je izjavil, da je vse, kar sledi, poizkus smeri, ki se pomika še bolj proti desni.

Julij Andrássy se vrača.

LDU Dunaj, 12. avg. (ČTU) »Neue Freie Presse« poroča: Julij Andrássy je danes iz Švice došel na Dunaj in odpotuje v kratkem v Budimpešto. Vodja socialistov Garami je danes odpotoval v Budimpešto. Kakor poročajo iz Budimpešte, so prijeli predsednika ogrske vlade svetov Garbajja.

Na Mažarskem je mirno.

LDU Budimpešta, 13. avg. (DKU) Vojno ministrstvo poroča: Kakor javljajo poročila, ki so do 12. avgusta prispela iz raznih krajev dežele, vlada povsod red in mir. Povsod zasledujejo komuniste in jih zapirajo. Kakor poroča vrhovno poveljstvo, je v pokrajinah onstran Donave razoroževanje rdeče armade in rdečih straž končano.

Tiralica za Belo Kunom.

LDU Nauen, 14. avg. (Brezžično.) Ogrski minister za pravosodje je predlagal nemško-avstrijski vladi, da Belo Kuna in njegove tovariše zapre. Predlog obtožuje Belo Kuna in tovariše zapeljevanja k umoru, ponarejanje denarja in drugih zločinov. Državno pravdnštvo v Budimpešti je za Belo Kunom in tovarišem že izdalo tiralico.

Generalska komisija.

LDU St. Germain, 14. avg. (DKU) Bertinax priobčuje v »Echo de Paris«, da se je vrhovni svet včeraj baval s poročili, ki mu jih je poslala generalska komisija iz Budimpešte. General Graziani, ki je odpotoval iz Bukarešte dne 11. avgusta, menja še ni došel na svoje mesto. Bertinax meni, da dosedaj med tremi generali in rumunskim civilnim komisarjem Diamandijem ni prišlo do sporazuma. Zelo temperamentni Diamandi je generalom izjavil, da prejema svoja povelja le od bukarške vlade. General Gordon je zahteval v lastnem imenu kakor tudi v imenu svojih tovarišev od vrhovnega zavezniškega sveta potrebnih navodil.

Francozi zasedejo Veliko Kanižo.

LDU Budimpešta, 14. avg. (DKU) Ogrski korespondenčni urad poroča: Kakor javlja uradni list iz Velike Kaniže, je tamonjše vojaško štacijsko poveljstvo odredilo korake, iz katerih je sklepati, da je zasedba mesta po Francozih samo vprašanje nekaj ur.

Čehoslovaška protestira.

LDU Pariz, 14. avg. (Brezžično.) Čehoslovaška delegacija je poslala mirovni konferenci noto, kjer protestira proti vkorakanju romunskih čet v Budimpešto in proti znatnim rekvizicijam zalog na Ogrskem, katere so Čehoslovaki smatrali za pokritje svojih zahtev po obnovitvi.

Razna poročila.

Ljening ne vlada več.

LDU Kodanj, 13. avg. (ČTU) Dr. Martini, član danskega Rdečega križa, ki se je včeraj povrnil, izjavlja v listu »Politiken«, da Ljening v resnici že tri mesece ne vlada več. Vsa oblast je sedaj v rokah nekaterih ultraradikalcev z latinskimi slikarjem Petersom na čelu. Ljening se baje nahaja v Tuli.

Clemenceau na dopustu.

LDU St. Germain, 14. avg. (DKU) Ministrski predsednik Clemenceau je danes jutraj odpotoval v Vandee. Namerava se vrniti 21. avgusta v Pariz. Med tem pripravljajo komisije odgovor na nemško-avstrijske protipredloge.

Obnovitev severne Francoske.

LDU Weimar, 13. avg. (DKU — Brezžično.) Iz Pariza poročajo: Pogajanja radi obnove razrušenih pokrajin severne Francoske je napram obojestranskima zvezama strokovnih organizacij spravilo obe vladi v zadrego. Francoske strokovne organizacije zahtevajo, da morajo dobiti nemški delavci isto mezdno, kakor njihovi francoski tovariši. Temu nemške strokovne organizacije ne ugovarjajo, tem manj, ker je pri sedanjem kurzu nemška mezda manjša, kakor na Francoskem. Sedaj pa zahtevajo Nemci, da se morajo v smislu mednarodnega delavskega zakona, sprejetega v pogodbo zveze narodov, dati nemškim delavcem na razpolago kopališča, prostori za godbo, lokali za shode in vse druge prilike za izvrševanje nemških kulturnih navad. Temu pa se Francozi protivijo, dočim nemške strokovne organizacije zahtevajo to kot pogoj, ker drugače nemški delavci ne pridejo na delo. Smatra se začasno, da bo prišlo 150.000 nemških delavcev za šest mesecev, toda samo v redko naseljene kraje, kakor n. pr. Chemin des Dames in v okolico Lensa, kjer jih najbrže nihče ne bo nadlegoval.

Ustreljen slovaški duhovnik.

LDU Prešov, 12. avg. (ČTU) Vsled boljševiske propagande odstavljeni notar Geza Reich je ustrelil duhovnika in člana upravnega odbora saroškega komiteta, Štefana Majocha. Morilca so prijeli. Pri zaslišanju se je ugotovilo, da je v umor zapletenih tudi nekaj članov boljševiskega direktorija v Košicah.

Poljaki proti Čehom.

LDU Brno, 13. avg. (ČTU.) »Lidove Noviny« poročajo, da so Poljaki zbrali v Tešinu proti Čehom 30.000 mož.

Oddaja orožja v Italiji.

LDU Milan, 14. avg. (Brezžično.) Uradni list objavlja naredbo, po kateri se morajo oddati vse vrste orožja in streliva. Oddaja se začne takoj. Kdor se tej naredbi protivi, bo strogo kaznovan.

Povratek italijanskih čet.

LDU Milan, 14. avg. (Brezžično.) Vojaska komisija in italijanske čete v Murmaniji so se 9. t. m. začele ukrcavati, da se povrnejo domov.

Razno.

LDU Pariz, 14. avg. (Brezžično.) Nemška mirovna delegacija je predložila konferenci noto, v kateri zahteva imenovanje mešane komisije, ki naj uredi porabo klavzul mirovne pogodbe, nanašajoče se na plovbo in letalstvo.

LDU Pariz, 14. avg. (Brezžično.) Komisiji za letalstvo in za odgovornost sta končali sestavo odgovora na avstrijsko in na nemško noto.

LDU Washington, 13. avg. (Brezžično.) Predsednik Wilson skliče konec oktobra v Washington mednarodno konferenco delavcev, ki se bo bavila z mirovno pogodbo.

LDU Omsk, 13. avg. (Brezžično.) Ruske čete so povzele ofenzivo in so porazile v okolišču Čalbinska rdeče čete, ki se umikajo. Zajele so tudi mnogo plena.

Politične novice.

+ Mnogo, mnogo mest! Ministrska kriza nam nudi prizore, ki zelo prijetno delujejo na živce in spodbujajo k smehljaju, dokler človek ne pomisli na težke in resne posledice, ki jih utegne imeti in ki jih bo imela, če se današnja smer pogajanj popolnoma ne presuče. Kriza je nastala vsled osebnih sporov med demokratsko zajednico in srbskimi radikali. Radikali očitajo demokratski zajednici nelojalnost, zavratnost in samovoljnost, lastnosti, ki smo jih tudi sami imeli priliko opaziti na nekaterih ljudeh, ki stoje s to parlamentarno skupino v najtesnejšem stiku. Demokrati očitajo radikalcem »bahavost« (res, to besedo so rabili!) in slične pomanjkljivosti značaja. V resnici pa gre boj za to, kdo dobi predsedniško mesto in mesto notranjega ministra ter kako se razdele ostali portfelji. Začela se je tekma, in ker živi v demokratski zajednici že od nekdaj neutolajljivo hrepenenje po mnogih, mnogih ministrskih mestih in po lastni vladi, so se pogajanja razbila. Začeti bi se torej imela stankarska vlada in z njo vse njene posledice, zaradi katerih bo še celo državo glava bolela. Pa to je demokratom, tej soli Jugoslavije, malo mari; oni hočejo vladati in imeti mnogo, mnogo ministrskih mest. Pomedli so vse kote parlamenta, zbrali vse razkrojene glasove in napravili svojo večino, vladno večino, ki bo prav tako hitro razpadla, kakor se je sesla. A kaj — glavna reč je mnogo, mnogo mini-

znanje nemščine, ne le iz dosedaj naštetih ampak tudi iz gospodarskih in političnih razlogov. — Petič: Za francoščino nimamo dovolj učnih moči na razpolago. Za empirični pouk modernega jezika v nižjih razredih rabimo učitelje, ki dotični jezik v govoru popolnoma obvladajo. Takih učiteljev francoščine pa imamo jako malo. Pravijo, da jih je v Srbiji dovolj tudi za naše kraje. Toda resno dvomimo, da bi se Srbi v kratkem času toliko privadili našemu jeziku, da bi mogli pri nas prvošolce poučevati v francoščini. — Šestič: Da bi se francoščina mogla začeti poučevati že v prvem razredu srednje šole, se nam zdi nemogoče. Pomislimo: Z latinščino naj začnemo v tretjem razredu, s francoščino v prvem! Ali ni to narobe svet? Pa že slišim zastopnika moderne metode, ko pravi: Ti si zastarel petrefakt, ki ne veš, da se moderni jeziki uče drugače nego stari, brez slovnice kar naravnost z govorjenjem, torej sintetično; ko pa učenec jezik že nekoliko zna, se pa začne slovnica, analitična metoda. Primerno spoštovanje imam pred modernimi pedagoškimi pridobitvami in metodami, pa francoščine vendar le ne bi začel učiti pred latinščino. Koliko truda bo stalo učitelja in učenca, da si bo učenec prisvojil besedo fonetično in docela drugačno grafično obliko! Zakaj se vendar vse drugače

strskih mest! Jugoslovanski klub je zavzel v krizi stališče, ki je edino mogoče: strankarska vlada in še celo s tako šibko večino je katastrofa za državo; položaj naše države zahteva koncentracije vseh sil; zato je nujno, da se doseže sporazum med radikali in demokrati. Demokrati pa hočejo preizkusiti lastno moč, čeprav bi sloveli v zgodovini kot grobokopi države, ki se šele ureja. Blagor domovine je prva in najvažnejša stvar, še pred njim pa mnogo, mnogo demokratiških ministrskih mest!

+ **Politični kramarji**, ki zapisujejo svoje misli, kadar jih kje kaj ujamejo, v »Slov. Narod«, pripovedujejo, da je dr. Korošec sedel na lim Protiču, ker ni hotel v vlado. Toliko, da ga ne imenujejo političnega analfabeta. Demokratom je stopila situacija malo v glavo, a s časom se bodo prepričali, da dr. Korošec ni analfabet in da tudi opozicijska šola v štajerskem deželnem zboru, v državnem proračunskem odseku in v medvojnem zasedanju državnega zbora ni šla popolnoma mimo njega. Takrat bodo svojo napako uvideli. Nimamo pa nobenega upanja več, da bi uvideli, da je važnejša državna politika od politike portfeljev in služb!

+ **Milost se obeta**. Kadar stopi vladar na prestol, deli mnogo milosti. Ko se pripravljajo demokratije na vlado, razsipajo v sinočnem »Narodu« obilico milosti za nas: »Če pa se danes sestavi ministristvo iz demokratov in socialistov, smo gotovi, da naša stranka moči, ki ji je bila potisnjena v roko, ne bode zlorabljala, temveč bode državo upravljala zvesto po svojih načelih, da jo čimprej uredi. Tudi smo gotovi, da proti nasprotnim strankam ne bode nastopala kot objestna zmagovalka, temveč kot odgovorna voditeljica naroda. To velja brez dvoma tudi za pokrajinske vlade. Pokazali smo dovolj, da ne maramo, da so pokrajinske vlade torišče strankarskih borb. Ko se bomo imeli odločiti glede uredbe v pokrajinskih vladah, zlasti pa v Sloveniji, bomo predvsem pomislili na naše granice in pa na to, da obupni strankarski prepiri ne spadajo v upravne oblasti.« — O ti preluba objestna zmagovalka! Demokratska stranka bi dosegla višek milostnosti, ko bi je še ne presejala njena domišljavost. Vendar je pričakovati, če ostanejo demokrati v sedanjem razpoloženju, da dobi naše uredništvo po milosti nove, t. j. bodoče demokratske vlade zaslužno medaljo, medtem ko se glede »Napreja« pričakuje, da bo »Narod« vse njega urednike povzdignil v plemiški stan.

+ **Živelo pobratimstvo!** »Slov. Narod« je ves prevzet političnega pobratimstva, ki so mu ga obljubili socialni demokrati proti odškodnini dveh ministrskih mest. Sedaj se pripravljajo na velike socialne reforme, na »pozitivno socialno delo, ki vodi (s socialisti) k skupnemu našemu socialnemu idealu«. Ko bi bilo še kaj bogov v Olimpu, bi jih danes smeh končal. To piše isto glasililo, ki je pred kratkim klicalo vojaštvo na pomoč zoper mirne delavske manifestacije in ki bi bilo izzvalo prelivanje delavske krvi na ljubljanskih ulicah, ko bi bilo po njegovem. Živelo pobratimstvo! Živeli socialni ideali!

+ **Šusteršič — odrešenik J. D. S.** V »čerašnjem« »Slov. Narodu« je izšel grozovito dolg članek »Slovenec in uradništvo«, pod katerim stoji zapisano: »Uradnik« (tiškovni pogrešek; moralo bi se glasiliti: »Urednik«) in kjer brani J. D. S. svoje strahovite uradne pogreške kaj prepričevalno. Trdi namreč, da je tudi dr. Šusteršič »poniževal slov. uradništvo«, ga »kruto preganjal«, pahal »marsikaterega značajnega uradnika v prezgodnji pokoj in s tem v bedo«. Trdi, da so se uradniki tudi pod Šusteršičem »tresli za svoj obstanek«, ker pred »ovaduh« ni bil varen noben pošten uradnik. Ali misli »Slov. Narod«, da se mora vsled tega tresti danes za svoj obstanek vsak »pošten uradnik« pred liberalnimi ovaduh? »Narod« priznava sam, da je J. D. S. »ob početku snujoče se državnosti v hitrici in nervoznosti kaj prezrla in da so se zgodile napake«. Priznava, da je J. D. S. »v hitrični površnosti« napravila »tudi resnične pregreške«. Če priznava, potem naj lepo molči, naj se spremenj in poboljša. Potem je ne bomo napadali. Strahovito nam zameri, da se potegujemo za čisto upravo in za uradništvo in se borimo proti »ovaduhom«. Verujemo prav radi, da bi ji bilo ljubše, ko bi mogla zamenjati z nami vlogo. Žalibog ji v tej stvari ne moremo pomagati pri najboljši volji. Tudi ji ne moremo pomagati, da se smeši s tem, da se sklicuje na barona Schwarza. Šusteršič, ki smo ga vrgli mi in ne J. D. S., je sicer v slučaju duševne revščine morda klavern »šlager«, a nima v sebi čudotvorne moči, da nadomešča upravno modrost. Imejte tudi vi toliko poguma, vrzite svoje šusteršiče iz stranke, da si ne vemo, koliko ljudi bi vam še ostalo, potem bodo uradniki in ljudstvo tudi vas spoštovali. Če mislite, da vabimo s tem, da se borimo za čisto upravo, uradnike v naše vrste, vam ne zamerimo, da imate tako mentaliteto. Mi nočemo, ne potrebujemo, ne maramo in ne rabimo v stranki nikogar, ki ni našega mišljenja.

Prepuščamo take metode stranki, ki je vsled svoje duševne revščine brez zaslonb tako med ljudstvom kakor med inteligenco in se pripravlja na bridko in grenko volivno smrt.

Dnevne novice.

— **Tovarišem akademikom, bogoslovcem in srednješolcem!** Jeseni začne izhajati »Zora« kot skupno znanstveno in leposlovno glasililo »Jugosl. Kat. Dij. Lige«. Pozivljamo vse tovariše, da v zmislu sklepov ljubljanskega in zagrebškega sestanka krepko sodelujejo pri listu. Naš list je tu, v njem bomo osvetljevali vse pojave sodobnega življenja z lučjo krščanskih načel; vsaka zdrava misel in trezna kritika bo našla mesto v njem. Predvsem vabimo naše mlajše tovariše, da se odzovejo z leposlovnim in znanstvenim gradivom. Dopise prosimo za 1. štev. do 25. septembra na naslov: Janko Kralj, cand. iur. Duplje, pošta Tržič na Gorenjskem. — Za »J. K. D. Ligo«: phil. Josip Kovač, predsednik.

— **Slavnost katoliških društev v Tržiču** dne 10. t. m. je bila prava manifestacija katoliške misli. Ko je v krasnem jutru prišel vlak z godbo in gosti, je bil kolodvor ves pisan krojev in narodnih noš. Godba je udarila orlovske koračnice in naenkrat je bila zastrita vsa cesta v trg. Videli smo veliko število Orlov v kroju, nato posebe dolgo štiristopno vrsto Orlov v civilni obleki in spet zase mladi naraščaj. Kakor očanec iz davnih dni je šel v narodni noši društveni zastavonoša, za njim pa fantje, dekleta in žene v narodnih nošah, ki so bili najlepša slika spreveda. Nato člani in članice raznih društev, zastopniki zadržani z gosti in drugo ljudstvo. Štiristopna vrsta je zagrnila ves trg, korakala pred Naš dom in v cerkev. Sv. maša je za katoliška društva imel g. kaplan Milavec, ki je v svojem govoru razložil pravo ljubezen do naroda in poudaril važnost, da kažemo svoje katoliško prepričanje povsod tudi na zunaj. Pri altariju so stregli štirje Orli, na koru pa je veličastno igrala jeseniška godba. Slavnostno zborovanje v Našem domu je otvoril g. svetnik Potokar. Zastopnik S. K. S. Z. g. Fr. Zabret pa je v temeljitem govoru naslikal napačna pola, po katerih hočejo nekateri voditi naš narod in nam osvetliti pravo pot po načelih krščanske pravičnosti. Drugi govor je imela Orlica Greta Papov, ki je klicala na to pot posebe naše ženstvo. — Pri popoldanski veselici je na velikem vrtu zmanjkalo prostorov. Bilo je istotako vse sijajno urejeno, da se moramo kar čuditi vrlim močem, ki so to napravile. Imamo jih nekaj v Tržiču, ki se ne ustrašijo nobenega truda za dobro stvar. — Po nedeljskem navdušenju in razvedrilu pa gremo junaško tudi vsi drugi in se ne bomo bali nobenega dela z Bogom za narod.

— **K položaju slovenskih sodnikov.** Ker se v listih čimdalje bolj pojavljajo pogoni, da se končno vendar že izvrše imenovanja sodnikov, smatra predsedništvo Društva slovenskih sodnikov potrebnim, podati sledeče pojasnilo: Uradniki v drugih strokah, v katerih niso niti zdaleka tako preobremenjeni z delom kakor sodniki, napredujejo nerazmerno hitro. V nekaterih resortih so uradniki od prevrata sem napredovali že po dvakrat, da nekateri celo po trikrat. V eni panogi ni več niti enega svetnika iz avstrijskih časov, vsi so postali že takoj po novem letu višji svetniki. Edinole v pravosodju še ni bil imenovan definitivno niti eden sodnik, niti ne na najvišjih mestih. Slovenskim sodnikom je bila avstrijska uprava vedno le mačeha; žalibog se jim niso razmere od prevrata sem prav nič izboljšale. Slej kot prej se od njih zahteva ogromno, izredno naporno delo, ki se je po prevratu vsled vedno večjega pomanjkanja sodnikov tako pomnožilo, da mora marsikdo delati po 12 ur na dan in tudi več, dočim se od nobenega ročnega delavca danes ne sme zahtevati, da bi delal nad 8 ur na dan. Slovenski sodniki morajo nešteto krat iz domačega kroga v tuje kraje. Pristojbine, ki jim gredo, ki pa seveda niti oddaloč ne odgovarjajo današnjim razmeram, se navadno nakazujejo šele po mnogih prošnjah čez več mesecev. Doplačevati morajo pri tem vedno iz svojega žepa — seveda, ako imajo še kaj; drugače se pa morajo zadolževati v še večji meri, kakor sicer pri skromnih prejemkih državnih nastavljenec. Vrste sodnikov se vedno bolj redčijo. Še vedno prosijo drug za drugim v upravne stroke, ki jim nudijo ugodnejše napredovanje. Naraščaja skoraj ni. Vse kaže na to, da bo prav kmalu treba s pravosodjem v civilnih zadevah docela prenehati in nekatera sodišča vobče zapreti, ako se razmere v najkrajšem času prav korenito ne izpremenijo, osobito ako se tudi upravne zahteve slovenskih sodnikov ne izpolnijo in njih položaj vsaj ne izenači z onimi njih hrvatskih kolegov, in ako se jih ne odškoduje docela za razna namestovanja in selitve. Na vse to je predsedništvo Društva slovenskih sodnikov opetovano opozarjalo na merodajnih mestih, ko je izročalo razne spomenice in prošnje,

ko je poganjalo njih rešitev, ko je poganjalo imenovanja, hkratu pa odklanjalo vsako odgovornost za vse mogoče težke posledice v pravosodju, ako se upravičnim zahtevam sodnikov ne ugodijo. Gospod poverjenik za pravosodje je pri zadnjem takem posredovanju pred tednom dni zagotovil, da se popelje takoj prihodnji teden osebno v Belgrad, da pospeši imenovanja, katerih nekatera leže že nekaj mesecev v Belgradu, in pa ugodno rešitev drugih naših prošelj, ker na vse tozadevne pismene prošnje in pogone ni dobil doslej še ugodnega odgovora, nikar še ugodne rešitve, čisto pa vobče nobenega odgovora. Gospod poverjenik za pravosodje je uverjen, da se vse to zgodi bržkone še ta mesec, vsekako pa še pred pričetkom šolskega leta, da ne bodo sodniki še dalje oškodovani. Dotlej pa prosimo potrpljenja.

— **Pri belem konjičku v Domžalah.** V nedeljo dne 17. t. m. popoldne priredi Ljudski oder iz Ljubljane izlet v Domžale. Ob 4. uri popoldne uprizorijo igralci in igralke v tamkajšnjem Društvenem domu tri-dejansko veseligo »Pri belem konjičku«, ki je dosegla v minuli sezoni na Ljudskem odru v Ljubljani popoln uspeh. Ker gostuje Ljudski oder prvič na deželi, in stopa ravno s tem izletom in prireditvijo v ozek stik s podeželskimi odri, opozarjamo na to igro predvsem čast. občinstvo iz Domžal in okoličane, da ne zamude te prireditve. Veletržec in tovarnar Bucek pripravi vsakomur obilo veselja in zabave. Zatorej v nedeljo popoldne vsi v Domžale. Vstopnice se dobe v predprodaji pri gosp. Končanu v Domžalah in eno uro pred predstavo pri blagajni v Društvenem domu. Vsi ki se izleta udeležijo, naj se zberijo v nedeljo popoldne ob 1/2. uro pred državnim kolodvorom. Odpeljemo se z vlakom ob 2. uri 10 minut in dospemo v Domžale ob 3. uri. Igralci in igralke naj odidejo po prihodu v Domžale takoj v Društveni dom. Večerni vlak odpelje iz Domžal ob 1/2. uro zvečer.

— **Poročil se je g. J. Majerle** iz Dola z gospodično Marijo Fugina, hčerko g. Jurija Fugina, trgovca in posestnika v Starem trgu pri Črnomlju. Bilo srečno!

— **Za avtomobilista.** Prejeli smo: Naši avtomobilisti rabijo za nemško besedo »Übersetzung« dobesedni prevod »prestava«, ki se mi ne zdi primeren. Ta beseda se drži preveč nemškega duha. Zanjč sem šilšal kmeta, ki je rabil glagol »pretakniti« v zmislu, v kakršnem bi rabil avtomobilist glagol »prestaviti«. Mislim, da bi bilo dobro, če bi ostali pri tej besedi, ki posebnost dejanja dobro označuje. Namesto dosedanje »prestave« bi dosledno rabil samostalni »pretike«.

— **Slov. plan. društvo opozarja** obiskovalce Triglavskega pogorja, da so vse kočje najboljše preskrbljene z jedjo in pijačo. Dobi se v njih vse, celo sveže meso, in to po razmeroma nizkih cenah. Sedaj, ko je sneg domalega izginil in so vsa pota popravljena, je obisk našega orjaka Triglava docela netežaven in nenevaren. Tudi pot mimo sedmerih triglavskih jezer k Zlatorogu ob Boh. jezeru je popravljen in je to ena najromantičnejših partij v naših gorah. Slov. plan. društvo ima oskrbovane tudi vse nemške kočje. Dežmanovo, Marije Terezije in kočjo pri sedmerih jezerih.

Koroške novice.

k **Iz spodnje mežiške doline.** V bližini Sp. Dravograda-Meže, pod Sv. Križem na desnem bregu Meže se nahaja na zemljišču posestnika Poljanca vrelec kisle vode, ki po svojem ukusu in vrednosti prekaša enake vode.

k **Iz Labuda poročajo:** Labudčani in okoličani nimamo mlinov. Svoje žito smo pustili dosedaj mleti v Št. Pavlu ali pa smo ga zamenjali za moko. Ko pa so jugoslovanske čete odšle iz Št. Pavla, smo radi mletja v sklrbah, ker je šele na Otiškem vrhu v Mirninski dolini na Štajerskem večji mlin. Zato nas je razveselilo, ko smo čuli, da bo lastnik mlina in župan na Otiškem vrhu otvoril pri nas prodajalno ter da je tudi pripravljen zamenjati moko proti žitu. Za tukajšnje prebivalstvo pomenja to veliko olajšavo.

k **Št. Lenart nad Železno Kaplo.** Dne 10. t. m. smo obhajali »žegnanje«. Po dolgem odmoru v času vojske se je vršil v našem gorskem kraju tik pod Olševo zopet enkrat lepo obiskani ljudski shod, katerega so se udeležili vsi romarji, ki jih je lepo vreme privabilo v naše planinske višave. V imenu N. S. v Železni Kapli je otvoril zborovanje g. nadučitelj Klavovra, ki nam je potem v obširnem in vsestranskem govoru pojasnil in naštel grehe pokojne Avstrije, ter nas ob koncu vzpodbujal k zavlednosti in resnemu delu, tako, da ob priliki ljudskega glasovanja ne bo niti enega med nami, ki bi glasoval za fahirano Nemško Avstrijo. Drugi govornik, g. okraj. gozdar Primožič nam je na kratko in lepo obrazložil pomen agrarne reforme, ki se bo izpeljala v Jugoslaviji. Po shodu je bilo tudi nekaj debate. Kapelški pevci so nam zapeli po zborovanju ne-

kaj lepih in veselih pesmi. — V hribih se dela dan!

k **Šolsko vodstvo v Hodišah** prosi za sebnike in društva za primerne knjige.

k **Št. Janž v Rožu.** V nedeljo, 17. t. m., se vrši v naši občini v Podsinji vasi velika vrtna veselica. Spored: govori, pevske točke, godba, srečolov, šaljiva pošta in prosta zabava. Ker je čisti dobiček namenjen domačim invalidom, je upanje na veliko udeležbo.

Štajerske novice.

k **Iz Sv. Lenarta v Slov. goricah.** Ti-hotapcem in verižnikom se povsod dobro godi. Tudi tu jih imajo. Glavar jim je re-negat J. D. s svojimi sinovi. Pred vojno siromak, se danes vede kot graščak: ima šest konj, pekarijo in trgovino. Sinovi so trgovali leta 1917. in 1918. z živino, pra-šiči in konji, danes verižijo z vsem. Cele vagone soli so pripeljali iz Nemške Av-strije in jo prodajajo tu po sramotni ceni 3 K. Prej so vedno zatrjevali, da so Nemci, cedaj pravijo, da jim je vseeno, da znajo tudi »windisch«. Potrebno bi bilo, spravi-ti te ljudi pod nadzorstvo in njegove otroke poslati v Nemško Avstrijo, kamor spa-dajo.

k **Podružnica S. D. Z. za Štajersko.** Preteklo nedeljo 3. avgusta smo imeli po vojnem spanju v Celju obnovitveni občni zbor. Z veseljem smo pozdravili v svoji sredini gg. o. Ramšaka iz Ljubljane, dr. Ogrizeka in nem. pridigarja Lukmana, ki so nam poleg referatov, ki so jih imeli posamezni tovariši, nudili iz svoje bogate izkušnje važnih nasvetov za izpopolnitev našega programa in oživljenje uspešnega dela. Novi podružnični odbor je sledeči: Phil. Stiplovšek Franc, predsednik; bogoslovec Karo Anton, tajnik; med. Ramšak Bratko, blagajnik. — Pisma za podruž-nico naj se za časa počitnic naspeljavajo na tovariša tajnika, Vransko.

k **Osebnost vest.** Nadziratelj proge na južni železnici na koroškem kolodvoru v Mariboru g. Ramelli je povišan v reviden-ta. Castitamoi!

k **Iz Mariborske okolice.** Že prej pri-jazne Slovenske gorice so danes v Jugo-slaviji še dosti bolj ljubke in vabljive, ko so se odele s slovensko zunanostjo. Treba pa bode še mnogo požitvalnega dela, da se vsi sinovi Slave z zaupnostjo odklenejo Jugoslavije. Naročniki bivše in sedanje Marburgerice ter nekdanjeja Štajerca ne bodo nikdar požitvalni Jugoslovani! Tukajšnji organizator Neodvisne kmetijske stranke Mermolja tega noče razumeti. Ob ugodni priliki bo moral dajati o tem odgo-vor, da se pa ne bo mogel skriti, bode preskrbela delovanja njegovih ožjih so-trudnikov. Ljudstvo še precej posluša pri-kupne besede Mermoljeve, a ne veruje, da bi moglo biti iz te moke kaj kruha. Kaj pa je imelo štajersko ljudstvo v minuli do-bi od svojih veleposesnikov in gostilni-čarjev z malimi izjemami? — Vinska letina bode dobra v Slovenskih goricah, ako bo vladalo v avgustu in septembru solčno vreme. Ako želi kdo vinsko kapljo po-zmerni ceni, jo bo tu lahko dobil. Obrnejo naj se le naravnost na slovenske vino-gradnike! — V Jarenini so preteklo nede-ljo vprizorili mariborski katoliško-narodni dijaki lepo igro iz srednjeveške romanti-ke v splošno zadovoljnost. Tudi domači moški pevski zbor je žel polno hvale. Ču-jem, da bode Jarenina zopet oživela. Do-bro to, nemške navale je v svoji poziciji dobro odbijala!

k **Shod trgovcev in obrtnikov v Mari-boru** dne 10. t. m. je zahteval v svoji reso-luciji, da se v Mariboru ustanovi trgovsko-obrtna akademija in osnuje trgovsko-obrtna zbornica.

k **Dijaški dom v Ptuj.** Dobili smo pro-spekt, iz katerega je razvidno, da nudi ta zavod gojencem vse, kar je potrebno za njih telesni in šolski napredek. Sprejemajo se dijaki za gimnazijo, deško meščansko šolo (letos 1. in event. 2. razred) in izje-moma tudi 4. in 5. razred ljudske šole. Prijave sprejema in natančnejša pojasnila daje vodstvo dijaškega doma v Ptuj.

k **Avtomobilna zveza Celje—Toplice Dobrna:** Odhod iz Dobrne ob 6. uri (zjutraj, prihod v Celje ob 7. uri (zjutraj). Od-hod iz Celja ob 14. uri (ob 2. popoldne), prihod na Dobrno ob 15. uri (ob 3. popol-dne). Cena ene vožnje K 20.

Ljubljanske novice.

k **Iz Tabor v Sinčevsi.** Iz Ljubljane se je odpeljalo na tabor v Sinčevsi nad tri-sto ljudi. Z zastavami so odšli Orli, So-koli in mnogo društev.

k **Glasbena Matica** se udeležijo tabora v Sinčevsi v deputaciji osmih pevcev s predsednikom in tajnikom pevskega zbora.

k **Glasbena Matica** v Ljubljani otvo-ri v letošnji jeseni poleg svoje dosedanje, deloma nanovo urejene glasbene in pevske šole jugoslovanski konservato-ri, ki bo nudil, spopolnjen približno te-kom 6 let, jugoslovanski mladini pouk in izobrazbo v vseh strokah glasbene in igral-ske umetnosti.

Ij t O. Ivan Kunstelj D. J. Sinoči ob 18. uri 10 minut je v 53. letu svoje starosti izročil po Materi milosti svojo dušo Gospodu Jezusu jezuiti in prejšnji večletni superior jezuitske stolice ljubljanske o. Ivan Kunstelj, Blagopokojni se je rodil 11. avgusta 1867 v Gorjah, v Družbo Jezusovo je vstopil 10. septembra 1889 ter polagal tu svoje zadnje obljube 15. avgusta 1902. Nato je deloval sedem let kot misijonar, od 1. 1909. do 1918. pa kot superior in pokrajinski konzultor. Prošlo leto ga je pozvala poslušnost v Celovec, kjer je deloval kot prokurator jezuitskega celovškega kolegija in kot misijonar zlasti med koroškimi Slovenci. Letos je od Velike noči hiral na jetnem sarhomu. Upal je rešitve v domačem gorenjskem zraku, pa Gospod ga je v domovini poklical k sebi. Umrli je med sv. rožnim vencem in cerkveno molitvico izdihovalnico »Gospod v Tvoje roke izročim svojo dušo«. — Pokop se bo vršil v Ljubljani iz Leonišča s sv. mašo zadušnico v župni cerkvi sv. Petra v soboto, dne 16. t. m., ob 10. uri dopoldne. — Blagopokojnikovo dušo priporočamo vč. gg. in vernikom v molitev. N. v m. p.l

Ij Na Vič danes popoldne vsi prijatelji poštene zabave. Domači odsek Orla priredi na vrtu Društvenega doma na Glincah ob vsakem vremenu veselico z zelo lepim sporedom. Orli in Orlice tekmujejo, da bi bili gostje z vsem zadovoljni in dobro postreženi. Le pridite in prepričajte se! Pričetek ob 3. uri popoldne takoj po končani službi-božji. Dragi prijatelji in gostje, dobrodošli in srčno pozdravljeni v naši družbi!

Ij »Novo založbo« v Ljubljani prosimo, da bi bila tako prijazna in otvorila svojo pisarno kot jo ima n. pr. »Tiskovna zadruga«. Slovenski dijak ni bogataš in denar za knjige si skoro odtrga od ust. V knjigarnah naračunajo na knjige toliko procentov, da so knjige, kupljene direktno, znatno cenejše. Prosim! — Slov. dijaki.

Ij Knjižnica podružnice S. D. Z. za Ljubljano in okolico je zaprta, ker se izseli iz jezuitskega samostana. Kdaj in kje bo sedaj nastanjena, se bo pravočasno javilo. — Knjižničar.

Ij Krivice pri klasifikaciji konj. Pri letošnji klasifikaciji konj so se v nekaterih slučajih godile kmetom krivice. Zgodili so se slučaji, da so komisije jemale kmetom edino delavno živino, konja, drugim pa, ki so imeli 3 do 5 konj, niso vzeli nobenega. Tudi še v drugem oziru so se baje delale krivice. Lastniki konj, katerim so se pri klasifikaciji konj zgodile omenjene krivice, se pozivljajo, da do 27. avgusta t. l. naznanijo krivico v mestnem vojaškem uradu v Mestnem domu. Poziv velja le za mesto Ljubljana.

Ij S smrtjo Avgusta Bertholda, prvega Slovenca, ki je fotografsko obrt dvignil na stopinjo umetnosti in se proslavil kot prvovrstni umetnik na strokovnih razstavah po celem svetu, njegov zavod k sreči ne preneha. Umetnikova vdova g. Helena Bertholdova je namreč angažirala za poslovanje odličnega umetnika fotografa g. Miliča Obrenoviča, Črnogorca, ki je deloval kot prvi operater pri kr. dvornem fotografu Milanu Jovanoviču, bratu svetovnoznane slikarja Poje Jovanoviča v Belgradu, in celih osem let pri pokojnem Avgustu Bertholdu, katerega je tudi zastopal za časa njegove dolgotrajne bolezni. Svoje sotrudištvu je pri Bertholdu prekinil le, ko ga je Črnagorca, njegova domovina, poklicala leta 1912 v balkansko vojsko in ko se mu je leta 1914 posrečilo pobežniti iz Avstrije ter se v svetovni vojski boriti za osvoboditev Slovencev, dokler ni prišel leta 1916 v avstrijsko ujetništvo, iz katerega se je po največjem prizadevanju pokojnega Bertholda l. 1918 mogel vrniti v Bertholdov zavod v Ljubljano. Kakor je vse prijatelje prave umetniške fotografije in amaterje glas o smrti najboljšega našega umetnika fotografa užalostila, tako bodo gotovo z veseljem pozdravili vest, da je prevzel vodstvo zavoda svojega bivšega šefa in učitelja vredni naslednik g. Milič Obrenovič, katerega nadaljnje sodelovanje jamči, da bo gospej vdovi mogoče zavod obdržati na stari višini in ob sotrudištvu samo prvovrstnega osebja stalno napredovati.

Ij Urad za pospeševanje obrti je prejel večjo množino mavca, katerega bo razdelil med obrtnike. Reflektanti na mavce naj prigrasijo svoje potrebščine nemudoma na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22. najkasneje pa do 25. avgusta t. l. Na poznejše priglase se urad ne bo mogel več ozirati.

Najnovejše.

TEŽAK POROD.

(Naše telefonsko poročilo.)

Belgrad, 14. avgusta.

Ako ne bi živeli v tako resnih časih, bi rekli, da postaja ministrska kriza dolgočasna. Demokratska zajednica se krčevito trudi, da si zagotovi vladu, četudi nima večine. Kakšne posledice morejo nastati, ako gre največja srbska stranka v opozi-

cijo, ne premišljajo. Tolažijo se z lahkovnostjo ljudstva, ki bo mislilo, da so demokracije »edini državotvoren element«, ki je v kritičnem času rešil našo državo, ker drugi niso hoteli sestaviti vlade. Demokracije so računali, da bodo tudi v zbornici na ta način dobili oporo. V ta namen so širili različne izmišljene vesti o razvoju radikalcev, o zagotovitvi Jugoslovanskega kluba in socializmov, da stopijo v vladu, ter da se je 11 članov Narodnega kluba odločilo podpirati demokratsko vladu. Pa vse to ni nič izdalo.

Današnja »Pravda« poroča, da znaša vladna večina 149 poslancev. Dejansko pa manjkata še dva poslanka. Kljub temu pa so se demokracije odločili prevzeti vladu z nado, da v zbornici vendar dobijo večino. Ta način sestavljanja vlade je vsekakor izvirni, četudi ni običajen.

Včeraj je Davidović prvotni regentu o svojih pogajanjih. Demokracije so trdili, da regent odobrava demokratsko-socialistično vladu. Vse je pričakovalo, da bo danes sestavljena vladu. Pa bodisi, da je trezna manjšina v demokratski zajednici začela dobivati premoč, bodisi, da se hrvatski socialisti upirajo ali slovenski črtijo negotove, vladu opoldne ni bila še sestavljena. Nasprotno je Davidović dopoldne šel k Protiću in javil, da demokracije puste pasti Pribečevića kot notranjega ministra, zahtevajo pa zanj kak drug portfelj. S tem bi se demokracije približali radikalcem. Protić je bil zadovoljen in vprašal, kakšen portfelj bi zahtevali demokracije za Pribečevića. Davidović je izjavil, da mesto vojnega ministra. Nato je Protić izjavil, da smatra pogajanja za neresna.

Dejansko pa je vzbudila vest, da kandidira Pribečević za marsovo mesto v političnih krogih veliko veselost. Tudi Vulo- vić ostane še železniški minister.

Danes dopoldne je Davidović poročal klubom demokratov in socializmov o poteku krize. Sklenili so poslati poročilo tudi Jugoslovanskemu in Narodnemu klubu ter jih povabiti k sodelovanju.

Za Jugoslovanski klub se položaj ni spremenil. Novi poskusi demokratov so le nov dokaz njihove nesigurnosti.

DR. KOROŠEC O SESTAVI NOVE VLADE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 14. avg. »Epoha« prinaša razgovor svojega dopisnika z dr. Korošcem, ki je med drugim izjavil: Mi smo bili vedno za koncentracijski kabinet, in sicer vsled sedanjih zunanjih in notranjih razlogov. — Na vprašanje, kaj potem, ako se ne stvori koncentracijski kabinet, je dr. Korošec odgovoril: To je naš pogoj in mislim, da se more izpolniti z dobro voljo in uvidljivostjo z ene in druge strani. Vse to bi se dalo doseči s popustljivostjo enih in drugih. To smo tudi izjavili Davidoviću.

NOVA VLADE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 14. avg. »Jutranji list« poroča iz Belgrada: Kakor se govori v političnih krogih, bo v novem kabinetu, ki bi se sestavil iz demokratov in socialistov, minister za notranje stvari Svetozar Pribečević, finančni minister Vaja Marinković ali pa ravnatelj eskomptne banke Milorad Drašković, ki pride na vsak način v kabinet. Vojni minister bo poveljnik 3. armade general Vasić. Socialisti bi imeli dva portfelja, in sicer ministrstvo za prehrano, ki bi ga prevzel Anton Kristan, ter ministrstvo za socialno politiko, ki bi ga dobil Vitomir Korač. Dr. Poljak bo zopet minister za agrarno reformo.

DEMOKRATSKO VESELJE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 14. avgusta. »Narodna Politika« piše v uvodniku med drugim: »Riječ SHS« piše dobesedno o ministrski krizi, da odkrito priznava, da jo razvoj krize veseli. »Riječ SHS« moramo biti hvaležni za to iskrenost. Demokracije s tem dokazujejo, da so veseli neuspehov za koncentracijo in da so jih želeli. Toda njihova vladu ne bo imela dolgega življenja. Socialisti so nestalen element, ki niso zmogni, povzročiti samo ministrske, ampak tudi državno krizo. Ostale skupine tudi niso vezane stalno na demokrate, zlasti zato ne, ker nimajo v vladu svojih zastopnikov. Proti demokratom in socialistom se stvori blok manjših strank, ki bi preprečil, da bi postali demokracije ali pa v nasprotnem slučaju radikalci samodržci. Zdrav razvitek naše države zahteva, da so v vladu demokracije kakor radikalci.

STALIŠČE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 14. avgusta. »Jutranji list« poroča iz Belgrada: Kakor doznavamo, bo dr. Korošec odšel na daljši dopust ter se bo po njegovem povratku določilo končno veljavno stališče Jugoslovanskega kluba v parlamentu.

AGRARNA REFORMA.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 14. avgusta. »Jutranji list« poroča iz Belgrada, da so podpisane naredbe

o prepovedi odtujitve in obtežitve zemljišč ne le posestnikov, o pobiranju žetve l. 1919 na begluških zemljiščih veleposestnikov, o vpis lastninskih pravic bivših kmetov v Bosni in Hercegovini.

PRESKRBA S PREMOGOM.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 14. avgusta. Zveza industrijcev je protestirala proti sklepu ministrskega sveta z dne 17. julija t. l., da se ustanovi v ministrstvu za promet odbor za razdelitev premoga. V svoji spomenici izraža zveza industrijcev bojazen napram načinu, s katerim se hoče rešiti premogovno vprašanje. Zveza opozarja, da bo na ta način še bolj padla produkcija premoga in zahteva zato takojšnje sklicanje ankete strokovnjakov in interesenov, ki naj bi poučila v podrobnostih, kako bi se mogle odpraviti težkoče v produkciji in razdelitvi premga.

SOL ZA HRVATSKO IN SLAVONIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 14. avgusta. Za pokritje potrebe Hrvatske in Slavonije se je nakupilo v Nemčiji 3000 vagonov soli, ki se bodo poslali iz Nemčije v Zagreb v svrhu razdelitve.

GOVOR KRALJEVEGA PRINCA NA OGRSKEM.

LDU Budimpešta, 14. avg. OKU poroča: Deputacije poštinih nameščencev je prišla pozdravljat upravitelja kraljevega princa Jožefa. Sprejel je odposlanstvo v navzočnosti ministrskega predsednika Friedricha. Po pozdravnem nagovoru je odgovoril kraljevi princ mimo drugega: Prevzel sem težko nalogo, vendar vem, da moje prizadevanje ne bo brezuspešno. Razrešitev je le mogoča, ako poneha desetletja trajajoči strankarski razpor, ki je povzročil toliko zla. Poznam samo ogrske brate, ne poznam nobenih gospodov in hlapcev. Delati hočem samo z brati. — Po govoru kraljevega princa je poudarjal tudi ministrski predsednik Friedrich potrebo ponehanja strankarskega razpora.

AVSTRIJA IN NEMŠKI DEL ZAPADNE OGRSKE.

LDU St. Germain, 14. avg. (DKU) Državni kancelar dr. Renner je poslal predsedniku mirovne konference Clemenceauju noto, v kateri opozarja na to, da je dobil poročilo, da je poveljnik mažarskih čet, ki se nahajajo v Szombathelyju in ki štejejo približno 3000 mož, izjavil, da namerava nemško zapadno Ogrsko z vojaško silo zopet priklopiti Mažarski. Druga vest vzne- mirja prebivalstvo nemške zapadne Ogrske: rumunska brzojavna agentura je namreč sporočila, da bodo rumunske čete zaslede omenjeno ozemlje. Vzpostavitev reda in svobode v nemški zapadni Ogrski je v splošnem interesu prebivalstva teh pokrajin. Dr. Renner opozarja vrhovni svet na ta dejstva in upa, da se bo ugodilo ponovni prošnji, da dobi Nemška Avstrija izrecno pooblastilo, vzpostaviti v nemški zapadni Ogrski mir in red. To bi pomenilo dragoceno jamstvo za vzdrževanje gospodarskega in družabnega ravnotežja v centru Evrope.

ZA REPUBLIKO NA PREDARLSKEM.

LDU. Inomost, 14. avgusta. (DKU.) Iz Bregenza poročajo: Včeraj je bila manifestacija za vzdrževanje republike in je potekla mirno. Demonstranti so korakali pred vladno poslopje; deželni glavar je izjavil v nagovoru, da Predarlsko ni nobeno torišče za monarhijo.

SVETOVNI VIŠINSKI REKORD.

LDU. Pariz, 14. avgusta. (DKU.) — Agence Havas poroča: Letalski poročnik Weiss in mehanik Blague sta dosegla v aeroplanu višino 9000 metrov in sta s tem prekosila svetovni višinski rekord. Dvignila sta se ob 3.50 popoldne. Temperatura je znašala minus 32 gradov. Natančna višina se bo še preračunala.

Cerkveni vestnik.

c K sv. Roku pri sv. Krištofu. Danes popoldne ob 5. uri je pri sv. Krištofu pridiga in litanije v čast sv. Roku, v soboto ob 6. uri zjutraj pa sv. maša s petjem, da imajo Ljubljanci priliko doma počastiti in se priporočiti sv. Roku.

c Draginjske doklade duhovnikov. Iz Novega mesta nam poročajo iz duhovskih krogov: Dne 11. t. m. je imela duhovščina novomeške dekanije stanovski sestanek glede draginjskih doklad in nekaterih stanovskih zahtev. Sestanka so se udeležili do mala vsi duhovniki dekanije, zadržani so bili zastopani po pooblaščenih. Razpravljalo se je o gmotnem stanju kaplanov in župnikov manjših fara, ki je naravnost obupno in vodi v katastrofo. Umljivo je, da so se uradništvu, učitelstvu in drugim javnim uslužbencem že davno uredile in povečini že tudi izplačale draginjske doklade, a da so se duhovnikov spomnili šele uprav zadnje dni, se nam zdi neumljivo. Kje je krivda? Ali so bili res prav do zadnjega časa prepričani, da duhovščina stoji sijajno in ne potrebuje nobenih doklad? Sicer bi se nas bili spomnili z vprašalnimi polami že nekoliko

prej! Morda bo šlo pa zdaj toliko urneje od rok in ne bo takega zavlavljanja, kakor je z ureditvijo kongruje in nagrad za poučevanje verouka? Da bi nam vsaj izplačevanje teh službenih prejemkov pospešili! Ali ni smešno, da morajo vsled cokoljivosti — kdo ve, čegave — nekateri kaplani kongruo prejemati še vedno po starem — letnih 600 kron — ko je kongrua, če jo dobivajo, njihova edina stalna letna plača? In da se urede nagrade za pouk verouka in potnina, nas zopet prosijo potrpljenja vsaj do konca septembra? Da vodi tako zavlavljanje duhovnika v dolgove, da ne govorimo o stanovski nezadovoljnosti, je jasno. — In kako je s šolnino, ki obstoji po mnenju nepoklicanih finančnikov »v sto in sto masnih dohodkih«? Neki kaplan je omenjal, da je prejel od 16 konduktov v pol letu celih 74 kron! S takimi prejemki naj duhovnik živi, se »stanu primerno« oblači skrbi za dnevne potrebščine in poleg tega podpira še razne dobrodelne ustanove in namene? Morda se še dobi kdo, ki bi trdil, da je pod krivo palico dobro služiti in da je strogo stanovska organizacija duhovnikov odveč, morda celo prepovedana? — Resolucije, ki so se sklenile, se odpošljejo ordinarijatu in drugim dekanijam ljubljanske škofije v uvaževanje. (Op. ur. Ta dopis naj obenem služi v odgovor uvodniku »Proč z biro«, ki ga je prinesla in svoji 30. števil. »Domovina«, v katerem dopisnik po boljševisko hujska na upor proti buri in oči duhovnikom »sto in sto drugih masnih dohodkov in draginjske doklade«. Gotovo je, da se bera v sedanjih časih ne bo držala, a odpravi naj se na postaven način, ne pa tako, kakor si bodo izmislili »Domovinski« zadrugarji.)

c Zborovanje Jednote čehoslovaške duhovščine. »Dne« poroča 7. t. m. iz Prage: Danes se je vršilo v Narodnem domu na Smichovem z napetostjo pričakovano zborovanje Jednote čehoslovaške duhovščine. Na njem je podala štiričlanska deputacija poročilo iz Rima. Zborovanje je otvoril predsednik J. S. Baar. Poročevalec P. Žizala je podal obširno poročilo o delovanju mlade Jednote. Poročel je o uspehu glasovanja o reformnih zahtevah, ki so obsežene v spisih »Obnova cerkve«. Od 2620 članov je glasovalo 2091 članov in od teh 1788 za vse reforme, 207 proti, 530 jih ni glasovalo. V procentih izraženo je glasovalo za reformo 85.5, proti 14.5. Uspeh glasovanja je bil sprejet z burnim ploskanjem. S tem so reforme postale program Jednote. — Dekan Kroiher je podal obširno poročilo o razpravah deputacije (Kroiher, dr. Kolisek, dr. Šanda in msgr. Blah) v Rimu in o avdienci pri Sv. Očetu. Deputacija je dosegla zadovoljive uspehe. — Nato je sledila debata. Popoldne so se po govoru Rev. Zlatka vršile volitve novega odbora. Izvoljeni so: Predsednik dekan Kroiher, podpredsednik dr. Šanda in Kuška, odbornika Žizala in Tylinek.

c Katoliško učitelstvo na Češkem ni na tako slabih nogah, to izpričuje dejstvo, da je bila 13. jul. v Pragi ustanovna občna skupščina katoliške učiteljske zveze, pri kateri je bilo navzočih več kot 300 učiteljev vseh kategorij. Pri tej priliki je govorila tudi Mis Fletscher, članica angleške študijske komisije in voditeljica katoliške ženske organizacije na Angleškem.

Tudi katol. dijaštvo na Češkem je imelo in bo še imelo več zborovanj v ta namen, da se zgane in združi vse, kar čuti katoliško. Sestanki so bili v Kraljevem Gradcu, Kremziru i. dr.

c Dve najvažnejši katol. organizaciji na Dunaju sta se 27. jul. združili: Pijevo društvo in katol. ljudska zveza. Ta dan je bil občni zbor obeh zvez, ki sta sklenili v bodoče delovati pod skupnim imenom »Ljudska zveza katoličanov Nemške Avstrije«. Posebni cilji obeh društev ostanejo isti in neizpremenjeni. Dosedanji pokrovitelj Pijevega društva (za razširjanje katol. časopisja in dobrega tiska), kardinal Piffl, bo še nadalje protektor skupne organizacije, predsednik pa ostane Franc Walterskirchen.

c Protest. V okrilju šol. društva na Dunaju se je začelo protestno gibanje proti veri sovražni šolski reformi. Doslej je nabranih 200.000 podpisov.

c Načrt za ustavo v Nemčiji je bil sprejet dne 31. jul. z 262 proti 75 glasovom. Za šolski kompromis so se zedinile tri velike stranke: centum, soc. demokracija in demokratska stranka. Vsi šolski odloki revolucionarnih vlad v posameznih državah so zdaj brez veljave.

c Ukrajinski poslanik v Vatikanu, grof Mihael Tyskiewicz je došel v Rim, da kot pooblaščen minister zastopa ondi interese svoje domovine. Poverilnega pisma še ne bo izročil, ker so razmere v Ukrajini še tako zmedene in meje še niso definitivno določene.

c Gorostasna nevednost. Nedavno je v francoskem parlamentu socialist Jean Bon iznašel novega krivca vojne: rekel je, da je vojna izključno produkt jezuitov. Statistika francoskih izgub pa izkazuje, da so ondodni jezuiti, ki so bili seveda tudi vpoklicani, imeli 65 mrtvih, med temi 28 vojnih kuratov, 30 jih je bilo med padli-

mi častnikov, 36 podčastnikov, 17 desetnikov, 54 kot navadnih vojakov. Skupno je bilo od avgusta 1914 v vojni službi okrog 900 francoskih jezuitov.

Orlovski Zvezi je naprosila na podlagi sklepa širše seje O. Z., ki se je vršila dne 27. julija 1919 v Celju, načelnika Jugoslov. kluba dr. Antona Korošca za pokroviteljstvo I. slovenskega orlovskega tabora, ki se vrši l. 1920. v Mariboru. Dr. Korošec je poslal O. Z. sledeči odgovor: Orlovski Zvezi v Ljubljani. Naprošate me, naj prevzamem pokroviteljstvo orlovskemu taboru v l. 1920. Čast, ki mi jo s tem izkazuje, me je ganila. Vzdanočen po Vaši želji se Vam za zaupanje prisrčno zahvaljujem in drage volje sprejemam pokroviteljstvo. V najtežjih dneh našega naroda sem najbolj spoznal, kaj pomeni za narod, če ima zavedno mladino. Z največjim ponosom gledam cvet našega rodu, z veseljem in upom v srcu motrim razmah in disciplino Vaših vrst ter pazno zasledujem Vaše delo. Velika in težka je Vaša naloga; vršite jo, kakor do kedar, širite svoja načela v svobodni domovini, utrijajte naše ljudstvo v dobrem in oznanjujte vsepovsod živo radost, ki jo nosi v srcu zdrava mladina, navdušena in zvesta svojim prevzvišenim idealom. Sporočite našim fantom in dekletom moje prisrčne pozdrave! Vdani dr. Korošec, l. r. Belgrad, 8. avgusta 1919. — Bratje! To pismo našega prvobornika naj nas podžge k vztrajnemu delu za naš veliki tabor!

Tabor v Št. Vidu pri Stični. Železniško ministrstvo je dovolilo na vseh progah državne železnice in iz vseh postaj polovične vozne cene. Vsak se mora izkazati z legitimacijo Orlovske Zveze v Ljubljani, javite takoj svojo udeležbo O. Zvezi ter pošljite 1 K za udeležnika. Ne odlašajte s prijavo! S pravočasno prijavo si prihranite precej sitnosti in denarja.

Gospodarski odsek Orlovske Zveze je izdal prvo svoje delo: Telovadne igre I. zvezek. Naroča se pri Gospodarskem odseku O. Z. v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, in stane zvezek 6 K. Tudi v knjigarnah se dobi, vendar za znesek 6 K 60 v. Poština posebej. Segajte posebno mladinske ljubiti po tej knjigi, ki je kakor nalašč zanje prirejena.

Obsavsko okrožje »Orlov« odsekom Trbovlje, Radeče, Zagorje, Šmartno, Vače in Prežganje. Da se sestavi načrt za okrožni javni nastop v Trbovljah, je nujno potrebno, da se snidejo načelniki posameznih odsekov. V ta namen se skliče okrogna vaditeljska seja za nedeljo 17. avgusta 1919 ob 3. uri popoldne v društvenem domu v Trbovljah. — Določiti je treba prostor za javno telovadbo in sestaviti natančen spored iste. — Ker je zadeva nujna, pozivljam vse brate načelnike obsavskega okrožja, da se te seje gotovo udeležijo. Na zdari! Okrožni načelnik.

Obsavsko okrožje »Orlov« je imelo v nedeljo dne 3. t. m. v Trbovljah svojo 1. odborovo sejo. Zastopani so bili odseki: Trbovlje, Zagorje, Radeče, Vače in Šmartno pri Litiji. Odsek Prežganje ni poslal nobenega zastopstva. Sklepi seje so sledeči: okrožje naj posreduje pri orlovski zvezi, da ista po možnosti preskrbi rogovne nastavke, ker so se isti poizgubili. K istemu predmetu se pozivljajo vse v področje obsavskega okrožja spadajoče odseke, da pošljejo svoje rogovne orlovski zvezi v uglasitev, če tega še niso storili. Letošnja okrožna prireditelja se vrši s sodelovanjem zvezinega vaditeljskega zbora v Trbovljah dne 7. septembra t. l. S to prireditvijo bo združen tudi letošnji okrožni izlet. Vse priprave za to prirediteljo prevzame Trboveljski »Orel«. Pri prireditvi igra Jeseniška orlovska godba. Sklepi zadnje širše orlovske seje v Celju se vzamejo na znanje. Vsi odseki obsavskega okrožja se pozivljajo, da pošljejo okrogno letno članarino v smislu sklepa zadnjega občnega zbora v znesku 20 K katero naj prinese zastopnik s seboj k prihodni seji, ki se vrši dne 31. avgusta t. l. v Radečah pri Zidanem mostu. Okrognim načelnikom se imenuje br. Regali, načelnik odseka v Šmartnem pri Litiji. — Odsek obsavskega okrožja se bodo vpsale pole za prostovoljne prispevke okrogni blagajni. — Vsi obsavskega okrožja tičejo se razglasi se bodo razglaševali v »Slovincu« v orlovskem vestniku. — Odsek Prežganje, ki se še ni oglašil k delu, se bode skušal poživiti. — Predsedstvo.

Prosveta.

pr Jugoslovanski konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani, ki se ustanovi v prvih oddelkih letošnje jeseni, bo nudil v svoji popolnosti mladini umetniško izobrazbo v vseh strokah glasbe in igralske umetnosti.

V svojih oddelkih bo obsegal:

1. šolo za vse glasbene instrumente: klavir, orglje, gosli, violo, čelo, kontrabas, flavto, oboe, klarinet, fagot, rog, trobento in pozavno v 6 do 7 letnikih;
2. šolo za glasbeno teorijo, ki obsega elementarno teorijo, harmonijo, kontrapunkt in kompozicijo z njenimi pododdelki za izobrazbo kapelnikov, opernih in koncertnih dirigentov, pevovodij in glasbenih učiteljev v 6 do 7 letnikih;
3. šolo za izobrazbo v solopetju za koncert in opero v 6 letnikih;
4. operno šolo v 3 letnikih;
5. dramatično šolo v 3 letnikih.

Konservatorij naj bo kulturno svetišče glasbene, operne in dramatične umetnosti. Osamosvoji, pospešuje in z vso skrbnostjo naj goji svojo jugoslovansko glasbeno kulturo do najvišje popolnosti, ki bo mogla tekmovali s svetovnimi kulturnimi narodi.

Potreba ustanovitve jugoslovanskega konservatorija je postala nujna. Jugoslov. narod v vseh imenih v Srbiji, Hrvatih in Slovencih ima veliko nadarjenost za petje in glasbo. To je dokazal pri vseh treh plemenih, odkar se je mogel kulturno razvijati. Talentov je bilo obilo povsodi, visokih šol za umetnost pa ne. Pri Slovencih se je v zadnjih desetletjih z delovanjem »Glasbene Matice« izobrazilo precejšnje število talentov do uglednih umetnikov. Temelj jim je položila »Glasbena Matica«, po dovršenih »Matičnih« študijah pa so izpopolnili svojo izobrazbo na konservatorijih v Pragi, na Dunaju itd.

Potrebujemo umetnikov pianistov, violinistov, čelistov, solistov; konservatorij izobrazbi glasbenih učiteljev za vse predmete po glasbenih šolah, gimnazijah, učiteljskih, realnih, licejih, meščanskih šolah; v društvi pevovodij, v gledaliških kapelnikov in korepetitorjev, za koncerte koncertnih dirigentov itd. Resno delujoči konservatorij bo mogel lastne državljane izobraziti in podati svojemu narodu.

Gojitev in izobraževanje orkestralne glasbe je za obstoj in delovanje vseh opernih, gledaliških in vojaških orkestrrov v celi Jugoslaviji absolutno potrebna, da ne bomo vedno navezani na import tujih državljanov. Tudi naši talenti naj se posvetijo karijeri orkestrskega glasbenika. Brez te izobrazbe ne bo mogla procvitati ne gledališka, ne simfoniška umetnost v Jugoslaviji.

Prav ista potreba se kaže glede opere. Ustanovitev operne šole je nujna potreba. »Glasbena Matica« je v tej stroki dosegla že mnogo uspehov (Betetto, Križaj, Rijavec, Polakova, Thalerjeva, Lovševa, Devova), še več pa bo dosegla, če se omogoči ustanovitev popolne operne šole združene s konservatorijem. Vsa operna gledališča v Jugoslaviji so v glavnem navezana na domače operne moči.

Enako nujna, če ne še večja pa je potreba ustanovitve dramatične šole. V celi državi ni niti ene sistematično urejene. Vse igralske moči so se izobraževale le autodidaktično po poti realne prakse na gledaliških in v potujočih družbah. Ta način pa je težak in nesiguren in čisto uničuje eksistenco. Brez lastnega konservatorija bi naši veliki talenti ostajali pcdrejeni. Že iz teh kratkih opazk je potreba ustanovitve konservatorija razvidna, utemeljena in nujna. M. Hubad.

pr Mentor. Izšle so zadnje štiri številke »Mentorja« za šolsko leto 1918/19, ki prinašajo tole vsebino: France Bevku: Prvo leto. (Nadaljevanje in konec). Prof. Fr. Omerza: Ajshilova Orestija: Agamemnon. Prof. Fr. Pengov: Kri. Dr. J. Pregelj: Iz moderne. Dr. Pavel V. B.: Prvi polet preko Atlantskega morja. Fr. Omerza: Epigrami. Dr. J. Debevec: Zakaj, kako in kaj naj čitam. (Konec prvega dela.) Sadar Ivan: Legenda. Visoki vzori: Prizanesljivost. — Doma. Književni pomenki: Staroslovenska sv. maša. Drobiz. Zgodovinske anekdote. R.:

pr Ivo Pirc: Mladinske in telovadne igre. I. del: Telovadne igre, I. zvezek Orlovske knjižnice. Orlovski Zvezi v Ljubljani je založila knjigo »Mladinske in telovadne igre«. V ti 72 strani obsegajoči knjižici so proste igre namenjene v prvi vrsti za telovadni naraščaj Orla. Knjižica pa je po svoji raznolikosti tako bogata in po vsebini tako izvrstna, da ne bo služila samo orlovskemu naraščaju, ampak bo moral seči po nji vsakdo, ki se bavi s telesno vzgojo naše mladine, v prvi vrsti pa naše šole. Take knjige smo že dolgo krvavo potrebovali. Igre so sestavljene na podlagi tujih dobrih del in kar je glavno, na podlagi in s posebnim ozirom na naše narodne mladinske igre, ki jih je med ljudstvom obilo in ki so mladini silno prirastle na srce, ker imajo kos narodne ljudske poezije v sebi. Iger je v knjižici 78 najrazličnejših vrst. Nekatere igre so ponazorjene z risbami. Knjižico razpošilja Gospodarski odsek Orlovske Zveze v Jugoslovanski tiskarni za ceno 6 K za izvod. Poština posebej.

pr Ernst Häckel umrl. Te dni je umrl Ernst Häckel, profesor na vseučilišču v

Jeni. Bil je začetnik monizma in je razvil Darwinovo teorijo evolucije do absurdnosti. Narodil se je 16. svečana 1834 v Potsdamu. Njegovo telo so sežgali 12. t. m.

Premogovna kriza.

(Interpelacija g. posl. A. Sušnika.)

Dasiravno imamo v Sloveniji najbolj razvito industrijo in bi lahko porabili ves premog doma, zapostavljamo v interesu države domače interese in razpošiljamo premog v Srbijo in na Hrvaško. Po ključu, ki ga je zapovedalo ministrstvo za notranje zadeve, dobi Srbija 12%, hrvaške železnice 28% in hrvaška industrija 15% našega premoga do 2000 ton dnevne produkcije. Deželna vlada je ustanovila tudi poseben montanistični urad, ki nadzira produkcijo premoga in ima v rokah vso upravo premogovnikov. Dalje je ustanovila poseben oddelek za razdeljevanje premoga, ki mu načeljuje posebna komisija, v kateri so zastopani interesi in konsumenti.

Dasiravno je deželna vlada storila vse, vendar se množe pritožbe zaradi premoga in preti nam zopet premogovna kriza. Zato mora biti vzrok drugje nego pri deželni vladi v Sloveniji. Vzrok moramo iskati v Belgradu!

Prvič ni urejeno vprašanje kompetence glede premoga. Tukaj govori ministrstvo za šume in rudu, ministrstvo za trgovino in industrijo, ministrstvo za notranje zadeve in ministrstvo saobračaja (ministrstvo za promet). Vsi ti oddelki si med seboj po svojih odlokih naravnost nasprotujejo. Vtis je, kakor bi bili gospodje ministri skregani med seboj in bi drug drugemu nagajali.

Dalje je pomanjkanje železniških voz tako veliko, da je morala zadnje mesece zastati produkcija premoga. Po cele pol dneve in še več je moralo delo počivati. V Trbovljah je še sredi meseca junija ležalo 350 vagonov premoga, ki ga ni bilo mogoče odpeljati, ker ni bilo voz na razpolago. Ta premog menda še danes leži tamkaj. Ker je bilo prej vedno dovolj voz na razpolago, morajo ti vozovi neke zaostajati. In v resnici izkazuje statistika ravnanjstva državnih železnic v Ljubljani, da je na progi od Indije do Novega Sada Hrvaško, pa jih je prišlo le 647 nazaj; ostalo je na hrvaških državnih železnicah 242 voz. Meseca maja je zaostalo zopet na Hrvaškem 916 voz; v dveh mesecih torej 1158 voz. Potem je seveda mogoče, da ej na progi od Indije do Novega Sada na stotine vagonov, ki stoje in čakajo odrešenja; tako je mogoče, da je tovariš Kristan videl po hrvaških železnicah vagon, po katerih raste trava!

Ker je vsaka produkcija premoga iluzorna, če primanjkuje voz in ni mogoče

premoga razpošiljati, vprašam gospoda prometnega ministra:

1. Ali je gospodu ministru znano, da vsled pomanjkanja železniških vozov v Sloveniji ni mogoča redna produkcija in razdelitev premoga?

2. Kaj hoče gospod minister ukreniti, da se ti nedostatki takoj odpravijo in da se oskrbi zanesljivo reden promet in pravilno dostavljanje vozov iz Hrvaške? (Medklic poslanca Vesenjaka: »Zanikarna zagrebška direkcija!«)

Gospodarske novice.

g Dovolitve za nakup živil. Kr. ministrstvo za prehrano in obnovo dežel v Belemgradu je izdalo lastopne dovolitve za nakup in prevoz v Slovenijo: Jakobu Krambergerju dva vagona pšenice iz Hrvatske v Št. Lovrenc; Francu Lipeju iz Brežic 15 vagonov pšenice in 10 vagonov koruze; Franju Paherniku 1 vagon koruze iz Vojvodine v Vuhred; Jovanu Dimicu 11 vagonov pšenice in 2 vagona koruze na naslov paromlina Fran Majdič, Vir pri Domžalah; 2 vagona otrobov in 2 vagona koruze za Leop. Brüdermana v Komjeh; 20 vagonov pšenice, 20 vagonov fižola, 5 vagonov ovsu in 2 vagona ječmena za Gospodarsko zvezo v Ljubljani; Petru Stojišiču 29 vagonov pšenice, 29 vagonov kova aprovizacijo Mozirje; Antonu Löschniru, 2 vagona ječmena in 2 vagona ovsu gu en vagon koruze v Št. Lovrenc pri Mariboru; Štefanu Klunu 100 glav živine za dravsko divizijo; Petru Mravljaku en vagon koruze v Vuhred; Kranjski industrijski družbi na Jesenicah 20 vagonov moke, 2 vagona masti, 1 vagon fižola in 2 vagona suhega mesa; Pavlu Mertu v Dobrljavi 100 komadov prašičev, 50 konj, 10 vagonov koruze, 5 vagonov ovsu, 5 vagonov ječmena in 2 vagona pšenice.

g Naše rudarstvo. Zadnje 4 mesece se je uvozilo v našo državo iz Nemške Avstrije rudokopnega orodja v vrednosti 10.000.000 K. Ta uvoz kaže, kako se naša rudarska industrija razvija čedalje intenzivneje.

Izgubila je revna ženska svileni ruto v ponedeljek zjutraj od žel. proge pod Tivolijem do Rožnika. Kdor jo je našel, naj jo prinese v naše upravnistvo.

Kdo ve? Pogreša se od meseca junija 1918 Franc Hafner, ki je služil pri 3. oddelku strojnih pušk, 3. komp., infant. polk št. 17. Bil je baje ranjen in potem ujet na tirolski fronti. Komur je kaj znanega o njem, se naproša, da sporoči to Petru Hafner, posestniku v Žabnici št. 21 pri Škofji Loki.

Begunka Helena Jenko, učiteljica v pok., ki je pred begom bivala v Trnovem pri Il. Bistrici, naj se zgasi pri posredovalnem uradu za begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38/I.

Izpred sodišča. Senzacionalna razprava.

Dr. Mihajlo Rostohar proti Hugu Uhlifu.

Dne 13. avgusta se je nadaljevala razprava v tožbi, katero je bil vložil vseučiliški docent dr. Mihajlo Rostohar proti inženirju Hugu Uhlifu. O tej zadevi je razpravljal dne 19. maja 1918 odrejeni sodnik Lajovic, ki je razpravo odgodil v svrhu dokazilnega postopanja s strani g. inženirja Uhlifa. O tej razpravi smo takrat obširno poročali. Današnja razprava je vodil gosp. sodni svetnik Potrat. Zagovornik g. inženirja Uhlifa dr. Vodusek je razširil v razpravi dne 5. maja t. l. podani dokazilni predlog. Izjavil je v imenu dr. Uhlifa med drugim:

Zanjka se zadržuje.

Glede inkriminirah žalitev popolnujem svoj zagovor s tem, da sem bil od 3. aprila do 20. aprila t. l. iz Ljubljane odsoten v Pragi. Vrnivši se od onod sem res omenil, najbrže že dne 21. aprila t. l. dr. Francu Ramovšu: »Zanjka se zadržuje«. Freiwaldovo izjavo sem dal čitati menda dne 23. aprila t. l. dr. Alojziju Kraiger, dr. Francu Ramovšu pa nekaj dni potem, tako da je že mogoče, da je bila (glej njegovo pričevanje) tačas tožba že vložena. Z besedo mu pa nisem ponavljal vsebine Freiwaldove izjave; v tem se priča moti.

Povabilo red. štev. 1 sem prejel dne 10. maja t. l. in sem šel nato prepisati ovadbo. Čital sem jo potem dr. Francu Ramovšu in pri tej priliki sem napravil opazko: »Kar se tiče tistih 25 milijonov...«

Dr. Franc Ramovš mi je povedal pred nekaj časom, da se je izpovedujoč na glavni razpravi dne 19. maja t. l. kot priča motil glede časa, kdaj sem mu pravil prvič o tistem izgubljenem denarju; sedaj da se je domislil, da se je vršil tisti razgovor preje, nego je trdil zadnjič kot priča. Naj se v tem oziru zasliši še enkrat.

O dejstvu 1. izvajam dokaz resnice nastopno:

Ukaz, da se zaplenijo denarne zaloge.

Že dne 31. oktobra 1918 je izvedela tačas ravno ustanovljena Narodna vlada SHS v Ljubljani, da namerava tržaška podružnica Avstro-Ogrske banke prepeljati baje velike denarne zaloge svoje na Dunaj. Narodna vlada je izdala ukaz, da naj se te denarne zaloge zaplenijo in oddajo štacijskemu poveljstvu v Ljubljani. Na večer dne 1. februarja 1918 se je na postaji Južne železnice v Ljubljani govorilo splošno, da ima poštni vlak iz Trsta pripeljati okrog 25 milijonov bankovcev Avstro-Ogrske banke. Zasebni obtožitelj ga je pričakoval; bil je tačas kot poročnik prideljen šta-

cijskemu poveljstvu v Ljubljani in je hotel izvršiti zaplenbo. Dokaz priči: Josip Potokar, poštni višji oficijal in kapetan v rezervi v Ljubljani in Anton Kuder, okrajni sodnik v Novem mestu.

V poštnem vozu.

Vlak št. 34 vozeč tisto noč (od 1. novembra na 2. novembra 1918) iz Trsta, je imel železnični poštni voz Dunaj-Trst št. 10. V njem je vršil službo poštni oficijal Adolf Hellmann, Čeh po narodnosti. Poleg njega se je vozilo v tem vozu tudi več drugih poštinih uslužbencev, med njimi kot poslujoča »spremljevalca vožnje« (Fahrbegleiter) poštna poduradnika Ivan Schmidt in Franc Schneider.

Poštno poslovanje na ljubljanski postaji je bilo že skoncirano, tako da se je imel vlak že odpeljati in je bli poštni voz že zopet zaprt. Kar sta prišla predenji zasebni obtožitelj in pa takratni nadporočnik Janko Jarc, magistralni računski asistent v Ljubljani, spremljana od narednika kolodvorskega poveljstva Franca Bara in nekaj članov takrat ustanovljene narodne straže. Na zahtevo zasebnega obtožitelja se je moral poštni voz zopet odpre.

Dr. Rostohar v poštnem vozu.

Zasebni obtožitelj je vstopivši v njega pozval vse navzoče, da se imajo pokoriti njegovi odredbam, ker bi sicer vsakega, ki bi se upiral, ustrelil. Zahteval je, da se mu izroče milijoni Avstro-ogrške banke, ki se nahajajo v vozu. Poštno osobje je prestrašeno hitelo zatrdjati, da nikakor ne vozi toliko denarja seboj. Toda zasebni obtožitelj ni verjel tem zatrdilom in je pozval Adolfa Hellmanna, ki ga je spoznal kot Čeha, naj vendar ne dela težav, gosp. Rostohar govori namreč izvrstno češko. Odredil je, da se najprej preišče osobje. Vsak preiskaneč je moral takoj iz voza in ga je sprejela v svojo sredo narodna straža, stojiča zunaj. Pri tej osebni preiskavi je vzel narednik Franc Bar na ukaz zasebnega obtožitelja poštnemu oficijalu Hermanu Turadu v uradni kuverti shranjeno gotovino 418 K — o kateri je le ta poudarjal zaman da je njegova osebna last — in jo izročil zasebnemu obtožitelju.

V vozu je pustil zasebni obtožitelj edinega Adolfa Hellmanna. Izjavil mu je, da bo pregledal vso pošto. Janko Jarc je izrazil proti temu svoje pomisleke, a zasebni obtožitelj je odgovoril, da mora pobrati vsaj denarna pisma. Pristavil je, da je prepričan, da je denar Avstro-ogrške banke v vozu in da ga mora dobiti. Pozval je narednika Franca Bara, da mu pomaga pri preiskavi, katero hoče takoj pričeti.

Zaplemba denarnih pisem.

Najprej je pregledal ob asistenci Barovi uradniški prostor poštnega voza; ogledal si je vsa denarna, priporočena in tudi navadna pisma ter nahrbtnike in torbice poštne spremne osebe. Pri tem je zasebni obtožitelj zaplenil in prevzel sledeča denarna pisma:

1 z vsebino 6000 K, oddano v Trstu 3, naslovljeno na Maribor 1; 1 z vsebino 212 K, oddano v Črnomlju, naslovljeno na Maribor 1; 1 z vsebino 35.000 K, oddano v Trstu 1, naslovljeno na Gradec 1; 1 z vsebino 2000 K, oddano v Opatiji, naslovljeno na Gradec 1; 1 z vsebino 90 Frs, oddano v Trstu 2, naslovljeno na Berlin. Skupaj 5 pisem v skupni vrednosti 43.302 K. Zaplenile so se tudi nekatere stvari iz nahrbtnikov poštne uslužbenec v skupni vrednosti 400 K.

Na to je pregledal zasebni obtožitelj s pomočjo narednika tudi paketni prostor; ogledal je vse vrednostne in navadne pakete, čital naslove, odpiral pismenske vrečice in iskal denar. Z nožem je odprl tudi denarno vrečico, označeno z W 3. 5870, odposlano iz Trsta 1 na Dunaj 46, vsebujočo 9 denarnih pisem v sledeči vrednosti: 25 K in 800 K in 200 K in 40.000 K in 11.600 K in 6000 K in 35.000 K in 3000 K in 9000 K, torej v skupni vrednosti 105.625 K; pregledal je vsa ta denarna pisma, spravil jih zopet v vrečico, jo zaplenil in spravil. Nadaljujoče iskanje je zaplenil še neko potno košaro, v kateri so bile obleke in 3 zavojce, v katerih so se, kakor se je izkazalo pozneje, nahajale knjige tržaške podružnice »Kreditnega zavoda za trgovino in obrt«. Ti trije v rjav papir zaviti zavoji so bili skriti, tako da menda tudi Adolf Hellmann ni vedel za nje, na neki precej široki polici pod stropom voza zadaj za potno košaro. Franc Bar je vskliknil, ko jih je zagledal, misleč, da se v njih nahajajo iskani milijoni: »Imamo že Kristuse«. Zasebni obtožitelj, pred katerega je zlozil Franc Bar zavojce drugega za drugim z one police, je bil tudi silno vesel. Pogledala sta zavojce bližje in videla na njih vinitve »Oesterreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe in Triest« in naslov: A mani de sign. Morpurgo.

Prejem denarnih pisem se ne potrdi.

Zasebni obtožitelj je očital Adolfu Hellmannu, zakaj da mu je prikrival zavojce, češ da ga bo dal prijeti in zapreti; Adolf Hellmann pa ga je prosil, naj mu vendar potrdi prejem denarnih pisem, ki mu jih je vzel in jih spravil k sebi. Zasebni obtožitelj mu je obljubil to potrdilo, pa ga v resnici ni dal, marveč je zapustil poštni voz in odšel ter z njim Janko Jarc (ta je bil prej pustil zasebnega obtožitelja v poštne vozu, ko je začel sortirati zaplenjena denarna pisma, in je sedaj, ker je vlak stal že dolgo časa, prišel gledat, kaj še dela zasebni obtožitelj) in Franc Bar.

Zasebni obtožitelj je še ukazal narodni straži, naj pusti dotlej zunaj zastražene druge poštne uslužbence zopet v voz; to se je zgodilo in vlak se je odpeljal.

Vsa od zasebnega obtožitelja zaplenjena denarna pisma so imela torej vrednosti 43.302 krone in 105.625 K skupaj 148.927 K. Tako njih število, kakor tudi njih vsebino si je tudi Franc Bar zapomnil precej točno na pamet.

Dokaz: Separat-Reise-Rapport der Bahnpost Triest-Wien 10 vom 11./11. 1918 in Separat-Reise-Rapport des Geldkartisten Postoberoffizial Adolf Hellmann der Bahnpost Triest-Wien 10 vom 11./11. 1918, ki naj se rekvirirata od poštne in brzojavnega ravnateljstva oddelka IV C na Dunaju, s prilogama »Befund-Karte über die von der slovenischen Regierung in Laibach in Bahnpostwagen beschlagnahmten Geldbriefe Triest-

Wien 1./11. 1918, W. Karte 49-50 Triest 1, 1./11. 1918 nach Wien 46, imenovana poštna denarna vrečica, ki naj se rekviruje od ekonomata poštne in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani, priče:

Janko Jarc, magistratni računski asistent v Ljubljani;

Franc Bar, trgovec v Ljubljani, Frančevo nabrožje 5;

Adolf Hellmann, poštni višji oficijal v Bratislavi;

Josef Gall, poštni asistent na Dunaju II., Eberlgasse št. 4;

Franz Schneider, poštni poduradnik iz Petronella;

Johann Schmidt, poštni poduradnik na Dunaju IV., Margaretenstrasse 46;

Johann Tauscher, poštni poduradnik na Dunaju XI., Geiselbergstrasse 58;

Hermann Turad, poštni višji oficijal na Dunaju XIII., Lingerstrasse št. 442;

Johann Neu, poštni višji oficijal na Dunaju XII., Rechte Wienzeile 347;

Johann Jaidhauser, poštni višji oficijal na Dunaju X., Antonplatz 24;

Josip Martini, poštni oficijal v Pragi 7;

Spisi poštne in brzojavnega ravnateljstva oddelka IV C na Dunaju, nastali prilikom preiskave te zadeve, ki naj se rekvirirajo —

dopis Nemško-Avstrijskega državnega urada za zunanje zadeve z dne 24. novembra 1918, št. 892/1, nabavljajoči se v spisih S 119/18 ljubljanskega vojaškega sodišča, odgovor Narodne vlade SHS v Ljubljani na ta dopis v istih spisih.

»Hvala Bogu, denar imajol«

Zasebni obtožitelj je dal zanesti zaplenjene 3 zavojce in premičnine skozi kolodvorsko poveljstvo na zunanji čakajoči avtomobil. Službujoči revident južne železnice Anton Gregorec, je videč omenjene tri zavojce (enega je nosil Franc Bar, druga dva pa dva Sokola) vskliknil: »Hvala Bogu, denar je imajol!« in isto prepričanje, da so namreč zaplenjeni pričakovani milijoni Avstro-Ogrske banke, je zavladalo po celi postaji.

Na štacijskem poveljstvu.

Zasebni obtožitelj se je odpeljal nato s Franc Barom in Sokoloma, ki so nosili zavojce v avtomobilu na štacijsko poveljstvo. Tu so položili Franc Bar in Sokola na ukaz zasebnega obtožitelja zavojce v zadnji sobi, to je v adjutanturi, na tla. Zasebnega obtožitelja so pa videli njegovi spremljevalci, kako je položil denarna pisma na pisalno mizo. Zasebni obtožitelj je izjavil, da bodo pakete odprli komisijonelno šele drugi dan, in je odpustil spremljevalce, češ da bo že predlagal pri štacijskem poveljniku za Franca Bara primerno nagrado. Franc Bar in Sokoli so nato odšli.

Dokaz priči: Janko Jarc in Franc Bar, imenovana že zgoraj.

Cez nekaj časa je prišel v navedeno sobo na štacijsko poveljstvo — bilo je okrog 1. ure ponoči — Josip Potokar, takrat stotnik. Zasebni obtožitelj mu je začel pripovedovati, da je zaplenil milijone, in mu kazal tiste tri zavojce ter omenil tudi, da je istočasno zaplenil nekaj malega denarnih pisem. Stotnik Josip Potokar je vprašal zasebnega obtožitelja, ali je bil že napravljen komisijonelni zapisnik o tej zaplembi kar na kolodvorskem poveljstvu, in se je čutil, ko je dobil odgovor, da se to ni zgodilo. Opozoril je tožitelja, da je treba vsaj sedaj takoj napraviti tak komisijonelni zapisnik; in to se je potem tudi zgodilo. Ob tem zapisovanju so se seveda ugotovila vsa denarna pisma, ki jih je predložil zasebni obtožitelj; v enem se je nahajalo 6000 K denarja, v drugih pa manjši zneski tako, da cela vsota vseh po zasebnem obtožitelju predloženih denarnih pisem ni presegala zneska 8000

kron. Odprli so tudi tiste 3 zavojce. Zasebni obtožitelj je zatrjeval, da morajo biti v njih sami bankovci. Na veliko razočaranje so pa dognali, ko so bili zavoji vsi odprti, da so v njih samo poslovne knjige »Kreditnega zavoda za trgovino in obrt«. Ko je bil komisijonelni zapisnik skladen, ga je zasebni obtožitelj spravil in spravil je tudi denarna pisma.

Dokaz priči: Josip Potokar, navedeni zgoraj — in ravnokar označeni komisijonelni zapisnik, ki naj se rekviriruje od tukajšnjega štacijskega poveljstva oziroma sedanje mestne komande. Slišim pa, da je ta zapisnik izginil.

Posebna finančna komisija dobila 8000 K.

Zaplenjene stvari, vmes tudi vrečico, v kateri so se nahajala denarna pisma baje z zgoraj označeno gotovino, znašajočo ne več 8000 K, je oddal zasebni obtožitelj pozneje posebni finančni komisiji, ki je pričela poslovati dne 3. novembra 1918 pod predsedstvom finančnega svetnika Martina Spindlerja. Ta komisija je imela tisto vrečico z denarnimi pisni shranjeno v finančni deželni blagajni, potem jo je pa poslala ekonomatu tukajšnjega poštne in brzojavnega ravnateljstva. One poslovne knjige pa so se poslane ljubljanski podružnici »Kreditnega zavoda za trgovino in obrt«.

Dokaz priči: Martin Spindler, E. Tauscher, finančni nadzornik v Ljubljani in Rudolf Vesel, ravnatelj finančne deželne blagajne v Ljubljani, dotični prevzemni zapisnik navedene finančne komisije, ki naj se rekviriruje, in poizvedba pri ekonomatu poštne in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani.

Kje so ostala druga denarna pisma, ki jih je zaplenil in spravil zasebni obtožitelj, mora biti po povedanem vsakomur jasno.

Vprašanje o 25 milijonih.

Še par besed o tem, kako sem prišel do tega, da sem govoril v svojem — finančni upravi SHS v Ljubljani podanem — naknadnem raportu o 25 milijonih kron. Zgoraj pod III. sem povedal, kako je bila cela postaja na večer dne 1./11. 1918 polna govorice, da prihajajo v aviziranem vlaku ti milijoni, in pod V. sem povedal, kakšno veselje je zavladalo na postaji, ko se je raznesel glas, da je zasebni obtožitelj že zaplenil zaželeno milijone. Jaz sem pa delal tisti dan pozno v noč na štacijskem poveljstvu. Bil sem tudi jaz tamkaj prideljen v službovanje. Naenkrat sem bil poklican k telefonu: javljalo je kolodvorsko poveljstvo, da je zasebni obtožitelj ravnokar zaplenil v imenu Narodne vlade v poštne vozu do spletem iz Trsta, skupaj 25 milijonov kron. Odšel sem preje iz štacijskega poveljstva, nego je prišel tjejak zasebni obtožitelj s svojimi spremljevalci.

2./11. 1918 zjutraj sem bil ob pol 7. uri že zopet na štacijskem poveljstvu. Pristopila sta k meni, po imenu mi naznana, podčastnik in vojak in mi je podčastnik javil isto, kar sem bil že izvedel ponoči na telefonu.

2./11. ali 3./11. 1918 zvečer sem večerjal v gostilni »Pri novem svetu« in tam mi je pripovedoval isto in popisoval še nekatere podrobnosti Karel Mandelc, revident »Južne železnice« v Ljubljani, kateremu je bil pripovedoval o zaplembi tisto noč službujoči revident »Južne železnice« Anton Gregorec.

Nisem se brigal za zaplembo, dokler nisem izvedel, da ni bil sprejet od Narodne vlade noben takšen in tudi ne primeroma manjši znesek. Ko sem pa to dognal, sem smatral za svojo dolžnost, da stvar prijavim v obliki naknadnega raporta finančni upravi.

Predlagam, da naj se dožene o predstoječem ponujeni dokaz resnice glede dejstva I.

Inženir Hugu Uhliř.

Odgovor dr. Rostoharja.

Zastopnik gospoda zasebnega obtožitelja, dr. Mihajla Rostoharja, g. dr. Oblak, je izjavil: Opozorjam, da je nasprotnik hudo restriniral svoj zagovor. Očita se zdaj dr. Rostoharju, da je zaplenil trgovske knjige, a pozabljajo, da je obdolžil dr. Rostoharja, da je 25 milijonov kron ukradel: si jih prilastil. Dr. Rostohar je nastopal takrat na glavnem kolodvoru javno. Nekaj nenravnega je, da bi bil pri takem postopanju dr. Rostohar kradel.

Kazenska preiskava pri deželni sodišču.

V dejanskem oziru pripominjam, da skuša g. Uhliř vso zadevo zaviti, kakor da je bil službeno primoran to reč naznaniti. Službeno pa ni, če se kaj takega v kavarni govori. Sicer pa nimam nič proti temu, da se vsi stavljeni dokazilni predlogi tudi izvedejo. Sicer pa teče tudi kazenska razprava pri tukajšnjem deželni sodišču o tej zadevi.

Dr. Vodušek: »Ali je vojaško sodišče zadevo g. Rostoharja odstopilo tukajšnjemu deželni sodišču?«

Dr. Oblak: »Da, zadeva se je odstopila tukajšnjemu deželni sodišču in še ni končana.«

Dr. Vodušek pravi, da se mu ne zdi pravno, ker ni dal g. dr. Rostohar kratke novice v časnik, da teh 25 milijonov niso našli. Predlagam, da naj se zaslišijo vse predlagane priče.

Dr. Oblak: »Nimam nič proti temu, da se vsi dokazi izvedejo, ker je dr. Rostoharju, kot docentu slovenskega vseučilišča, na tem, da se vsa zadeva popolnoma pojasni.«

Svetnik Potrato na to razglasi sklep, da dopusti vse dokazilne predloge in v ta namen odgodi razpravo.

Aprovizacija.

a Aprovizačni urad na Poljanski cesti št. 13 v soboto dne 16. t.j.m. vsled selitve ne uraduje. Od ponedeljka dne 18. t.j.m. pa uraduje na magistratu, Galetova hiša, pritličje, v lokalu osrednje krušne komisije.

Nemško-slovenski slovar. Na mnoga naročila naznanja Jugoslovanska knjigarna, da je Janežič-Bartolnov nemško-slov. slovar razprodan, na razpolago pa je Wolf-Cigaletove nemško-slovenski slovar iz leta 1860, ki obsega dva zvezka in stane broš. 14 K 30 v, močno vezan v usnje pa 41 K 80 v. Istotako je tudi še na razpolago novejši Wolf-Pleteršnikov slovensko-nemški del, ki obsega tudi dva zvezka in stane broš. 25 K 30 v, vezan 52 K 80 v.

Stenske slike prevz. knezoškofa dr. Jegliča se dobe v velikosti 56 x 37 cm v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. — Cena za vsak izvod brez okvirja znaša samo 18 K. Okvir si bo vsakdo oskrbel najceneje pri kakem domačem mizarju. Jugoslovanska knjigarna ima sicer te slike tudi z okvirjem v zalogi, vendar pa veljajo v okvirju pod šipo 77 K, poleg tega se zaračuna tudi še zaboj in poština. Kdor si želi omisliti sliko, naj si jo takoj naroči, ker nalog ni visok in bo slika morda prav hitro pošla.

Sprejme se

Svarilo.

Svari se pred nakupom posteljnege, namiznega in telesnega perila, znanomavanga s črkami S. P. — Obenem se uljudno prosi, kdor bi tako perilo zasledil, da to naznani na naslov: Poštni predal 104. Ljubljana. 4795

PREKLIC.

Podpisani preključujemo vse žaljive besede in vse neutemeljene obdolžitve, katere smo govorili o gosp. Andreju Adamiču iz Ponikev št. 37 in izjavljamo, da je bila vse le podla laž brez podlage. G. Adamiču se zahvaljujemo, da je od kazenskega postopanja pred v. sodiščem odstopil, obenem se pa zavežemo plačati na zahtevo g. Adamiča sto kron za oslepele vojake.

Ponikve p. Dobropolju, 8. avg. 1919. Jernej Hočevar, Reza Mustavar, Janez Milavec.

Trgovski sotrudnik

boljša moč, se sprejme v veletrgovino v Ljubljani. Prednost ima oni, ki ima veselje do trgovine s čevlji na debelo. — Ponudbe se prosi pod šifro »K. T. 1000« 4795 na upravnistvo »Slovenca«.

Led v večji množini in

omnibus na prodaj.

Sladkor se kupi.

O vsem tem daje pojasnila vratar pri »Sionu«.

Korespondenta

po možnosti večtega v lesni stroki išče za italijansko in nemško korespondenco »Sava« lesna trgovska in industrijalna družba v Ljubljani. 4802

Žena ki zna

konzervirati (vkuhavati) sadje in zelenjavo, se išče za takoj. Plača po dogovoru. H. Novak, Zagreb, Maksimirska cesta 64.

Prispevajte za sklad S. L. S.

pisalna miza, toaletna miza, slike in nekaj starine. Franco Josipa cesta 5. II. levo

Mirna Stranka (ena oseba) s stalno službo išče prazno sobo s posebnim vzhodom, event. tudi eno ali dve sobi s kuhinjo, najraje na Resljevi cesti ali v St. Peterski okolici. Ponudbe pod šifro »Šentpeterska okolica«.

Landaver v dobrem stanju se ceno proda A. Krušič, gostilna, Novi Udmat št. 61.

Krava, dobra mlekarica, v šestem mesecu brejosti, se pod ugodnim pogojem odda v rejo najraje v kak zavod v mestu ali pa na kmetijo blizu Ljubljane. Gospodarja pove upravnistvo tega lista pod št. 4779.

Trgovski vajenec, zdrav, močan, poštene takoj, v trgovino z mešanim blagom pri L. Knez, Krško. 4788

Kupi ali v najem idoča pekarija. Ponudbe pod »Pekarija 50« na upravnistvo tega lista. 4770

Kel blagajničarka, prodajalka v po-črno išče mesta gospodinjstva zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi z dobrimi izpričevanji. Ponudbe na upravo tega lista pod št. 4771.

Išče se natakarica na prometnem plačilni kraju. Imeti mora kavčijo. Istotam kuharica z se išče samostojna (dobri izpričevanji) 4780 (2)

Gostilna v prometnem kraju v bližini Ljubljane se odda v najem, event. se tudi prodaja. Več se izve v gostilni pri »Levu« Gospodarska cesta, Ljubljana

Stolar, mizar ali vajenec dobi delo v stolarni, Radeče pri Zidanem mostu. A. Seljan. 4802

Mlad trgovski pomočnik vojašnice prosi izurjen v specerijski stroki išče službe. Naslov pove uprava tega lista pod št. 4804.

Sprejme služkinja za vsa dela in se takoj ki je vajena šivanja in sebarica, otrok, proti dobri hrani in visoki plači. Nastop takoj. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 4740, ako znamka.

Stanovanjska hiša v Šiški se prodaja. Naslov pove uprava Slovenca pod št. 4759.

Drva, bukova, suha la gorenjska po 50 K m, dokler traja zaloga, prodaja Srebetajak v Kolodvorski ul. 31.

Išče se domač učitelj, duhovnik z I. gimn. razred pod zelo ugodnimi pogoji. Ponudbe na upravo Slovenca pod šifro »učitelj« 4721.

Kupil bi gozda ki bi ga mogel izse-večji obseg kavat, z zemljiščem ali brez istega, blizu kolodvora. Eventuelno se kupi graščinska posest skupno z inventarjem. Posredovalci morajo zagotoviti svoj zaslužek pri prodajalcu. Ponudbe naj se pošiljajo z označbo cene čimprej na addresso: Zagreb, Kukovičeva ul. br. 3, II. kat. levo. Jaz kupujem zase.

Dr. Fran Virant

špecialist za kožne in vener. bolezni

ordinira od 14. do 15. ure na Miklošičevi cesti 19/11.

Trgovina

A. Persche

ostane

od 16./8. do 1./9.

zaprla.

Slavemu občinstvu naznam, da 15. t. m.

otvorim mesnico

na Jurčičevem trgu

(poleg Čevljarskega mostu)

ter se tem potom cenj. odjemalcem najtopleje priporočam.

Franc Sever, mesar.

Izgnanil se je na St. Peterski cesti ženski prisan z belim safirjem. Pošten najditelj naj ga proti nagradi odda v Deželni banki, deželni dvorec.

Kupi se takoj manjše posestvo s prijazno lego blizu železnice v ljubljanski okolici. na Gorenjskem ali Dolenjskem. Hiša in gospodarsko poslopje morajo biti v dobrem stanju. Ponudbe pod »Prijazno posestvo« se prosi na Anončno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3. 4791

Kuharica srednjih let, dobro izveščana, išče mesta najraje v kakemu samostojnem gospodu. Cenjene ponudbe pod »Kuharica« št. 4782.

Mesečna soba z dvema posteljama se odda solidnim gospodom takoj ali s prvim. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 4775.

Absolvirani pravnik, Hrvat, išče službo v Ljubljani pri odvjetniku ali drugod. Ponudbe s pogoji na S. Pasek, medicinar, Zagreb - Sveučilište.

Kupi se v večji lok, kakor: bukov, množini trd rozan les, hrastov, orehov itd. Ponudbe je poslati na Andrej Kregar, strojno mizarstvo, št. Vid nad Ljubljano. 4778

Neizmerne žalosti potrpi naznanjamo, da se je naš edini najdlje ljubljani sinček in bratec

Adolf

dne 13. avgusta preselil v ne-žni starosti 5. let med nebeške krilate.

Pogreb ljubljenska bode v petek 15. avgusta ob 2. uri iz deželne bolnice na pokopališču k Sv. Križu.

Zalujoči:

Ferdo in Pavla Maschke

stariši

Pavlica

sestrica.

Pekarno

dam v najem Amalija Ju-ali prodam hišo. govič, Krško

Med. univ. Dr. IVAN PINTAR
strokovni zdravnik za ženske bolezni in porodništvo
ordinira v Ljubljani, Cankarjevo (Frančevo) nabrežje 5
(uhod Ribja ulica 5.)

Naročajte „Slovenca“!

40 ali več gozdnih delavcev (Kranjci)

za izdelovanje plohov in oglarskih drv se potrebuje za takojšnji nastop dela. — Podvzetni drvarji dobijo za ogled delavnih prostorov in dogovor stroške za vozne liste povrnjene. — Prihod se mora poprej brzojaviti. Oglasilo je napraviti na:

Gozdni urad v Spodnjem Dravogradu.

Dobro
vpeljan

zastopnik

za parfumerijo,
kosmetiko
in okraske božičnih
dreves se išče za obširno trgovino na debelo proti visoki proviziji
Ponudbe pod „Serloš“ 2138 na anončno pisarno Julia Dutka,
Dunaj L, Schulerstrasse 8.

Jeklarna RAVNE (preje: »Stahlwerk
Streiteben«)

pošta in žel. postaja **Gutani** (Koroško)

Proizvaja jeklo za: kose, srpe, vozovne vzmete, kolesna obročja, orodje; jeklo za konstrukcije in osi ter zabojno jeklo (Acalonsko in Brežjansko), kakor tudi v žlebi kovane dele za avtomobile, vagoni, poljedelske stroje in dr., vozne osi surove in prirejene, osi z glavico, transmisijske valjevce surove in ostrugane, ingote za izdelovanje črvoja. — Prevzame tudi strugarska in škobljarska dela.

Ravnateljstvo jeklarne Ravne.

Južnoštajerska hranilnica v Celju

razpisuje službo

čajnika (l. uradnika).

Prošnje naj se pošljejo do 31. t. m. Južnoštajerski hranilnici v Celju. 4612

Prijave k udeležbi pri snujanju se podjetju

Tržiška tovarna za celulozo in papir,
družba z o. z.

sprejema do nedelje, dne 24. t. m.

Ferdinand Jelenc, Ljubljana, Frančiškanska ul. 10/1.

Istotam se dobivajo prospekti in pojasnila, tudi po pošti. Ustmeno vsak dan razven nedelje od osmih do ene.

Najmanjša osnovna vloga in nadaljna enota K 50.000.—

Osnovna glavnica bo znašala K 4.000.000.—

Do sedaj obljubljenih K 2.650.000.—

Ustanovni občni zbor bo v 2—3 tednih.

Mlatilnice,
vrtila, čistilnice, slamo-
moreznice, mline za
moko in sadje, pluge,
brane, transmisijske
droge za vretena in vse
poljedelsko orodje ima
v zalogi stara domača trgo-
vina z železnino

Fr. Stupica v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 1.

Komisijiska trgovina

FILIP PEGENKO, Ljubljana, Dupleška cesta 6.
priporoča svojo bogato zalogo ma-
nufakturnega blaga: čevlja, tis-
kovine, barhenta, kloba, hla-
čevine, nogavic, rokavov, su-
kanca, gumbov, pritiskalcev,
rinčic za čevlje in drugih izdel-
kov čeških tvornic, katere zastopa.

Fotografske aparate

13x18 (fini objektiv), kakor tudi ploš-
če, papir, kartone in vse potrebščine
za to stroko razprodaja **Franjo Grdiša,**
Gromelj.

Silvovko

prvovrstno pristno blago ima v zalogi
Rudolf Zoré & Komp., Ljubljana.

1 mizar

ki je vajen izdelovanja zabojev in

1 tovarniški klepar

se takoj sprejmeta. Ponudbe je naslovi-
ti na Kranjsko tovarnico za železno
i bravarsko robo v Kamniku.

Prodasta se

dve hiši

na Jesen. c. Javorniku (bivše pose-
stvo Marije Arb). Ponudbe je nasloviti
na Vzajemno podporno društvo v Ljub-
ljani, Kongresni trg št. 19 do 20. avgusta
1919. Posredovalci so izključeni.

DRVA

cele vagoni in tudi na m³ oddaja
GOSPODARSKA ZVEZA
v Ljubljani.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri člo-
veku in živini mazilo zoper srbečico.
Brez duha in ne maže perila. 1 lonček
za eno osebo po pošti 7 K pošt-
nine prosto. — Prodaja in razpošilja
lekarna Trnkóczy v Ljubljani, zraven
rotovža. 1631

Jvliši, podgane,
stenice, ščurki.

in vse golazen mora poginuti, ako porablja-
te moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena
sredstva, kot proti poljskim mišim K 6, za pod-
gane in miši K 6.—; za ščurke K 6.—; tinktura
za stenice K 6.—; uničevalno mazilo K 3.—;
prasek proti mrčesom 3.— in 6.—K; mazilo
proti ušem pri ljudeh K 3.—; mazilo za uši pri
živalih K 3.—; prasek za uši v obliki in pe-
rtli K 3.—; tinktura proti mrčesom na sadju in
zelenjadi (uničev. rastlin) K 3.—. Prasek proti
mravijam 3.—. — Pošilja po povzetju Zavod
za eksport
M. Jünker, Zagreb 39., Petrinjska ulica 3.
Trgovcem pri večjem odjemu popust.

**Domača tvor-
nica perila d.d.**

Zagreb, Jelačićev trg št. 2, II. nadstr.

nudi samo na debelo

moške srajce, spodnje hlače, mehke
ovratnike in drugo moško perilo.

Naročbe se izvršujejo po povzetju z obratno pošto.

Westinghouse

Watt

Kremmezky

Metax

Mlatilnice za ročni in vrtilni pogon, vrtila (gepelne) čistil-
niki, trijerji, slamozeznice za pogon z roko in
silo, sadne in venske stiskalnice, sadni mlini, brzopariniki, stiskalnice
za seno in drugi poljedelski stroji so vedno v veliki izbiri v zalogi.

FRANC HITTI, Ljubljana, Martinova cesta 2
edina zaloga poljedelskih strojev tovarne UMRATH & COMP.

Tri hiše z vrtom v mestu Krško

na jako prikladnem prostoru za obrt in trgovino z izhodom na glavni trg
pred župno cerkvijo in na dovozno cesto poleg Save so na prodaj. — V
glavni enonadstropni hiši z mnogimi stanovanji se nahaja mesnica, klavnica
ledenica, delavnica in prekajevalnica za mesne izdelke. — Druga enonad-
stropna hiša stoji na vrtu. — Tretja pritlična se dotika vrta in tvori priliko
za zgradbo trgovske hiše, ker stoji ob glavnem trgu tik pred župno cerkvijo.
Podrobnosti: **Aurel Rauer, Bedekovčina.**

Julij Meinl, Ljubljana.

Kava	Rum	Fino	Razpošilja se po celem SHS kraljestvu od 5 kg naprej.
Gaj	Konjak	francosko	
Gokolada	Likerji	olje	
Kakao	Marmelada	primitivna	
Sardine	Keksi	v dozah	
Kondenz. mleko	Riž	po 12 1/2 kg	in odprto.
Malaga	Trapistovski sir		

RAZPIS.

Kranjska hranilnica v Ljubljani razpisuje mesto

pisarniškega ravnatelja.

Prošnjam, ki jih je vložiti do 15. septembra 1919, je priložiti
študijska spričevala ter izkaz o dosednji praksi. Pravniki imajo pred-
nost, vendar niso pravniške študije neobhodno potrebne, če je prosil-
čeva praksa primerna službi.

Službeno razmerje in plača se uredi po posebnem dogovoru.

Ravnateljstvo kranjske hranilnice.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Glavniška glavnica z rezervnimi zakladi
okrog
28.000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice
in tekoči račun proti ugod-
nemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih
papirjev, valut in dovoljuje
vsakovrstne kredite.